

STORTINGET

Innst. 510 L

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 138 L (2024–2025)

**Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen
om Endringer i barnehageloven (styring og finansiering av barnehagesektoren)**

Komiteen har mottatt rettebrev fra statsråden av 26. mai 2025 om en lovteknisk feil i forslaget til § 56 nytt åttende ledd. Komiteen har tatt denne rettelsen inn i sin tilråding. Brevet er vedlagt innstillingen.

Til Stortinget

Sammendrag

I proposisjonen legger Kunnskapsdepartementet frem forslag til endringer i reglene om styring og finansiering av barnehagesektoren. Det foreslås blant annet nye regler om etableringsgodkjenning med rett til tilskudd og nye regler om beregning og tildeling av tilskudd til private barnehager. Videre foreslås det å gi kommunen hjemmel til å gi lokale forskrifter om åpningstid, bemanning og krav til kompetanse og maksimalt nivå for foreldrebetaling for barnehageplass.

I proposisjonen foreslås det også endringer i kravene til private barnehagers bruk av tilskudd og foreldrebetaling og endringer i tilsyns- og reaksjonsbestemmelsene i barnehageloven.

Komiteens behandling

Komiteen har hatt åpen høring om saken torsdag 8. mai 2025. Til den muntlige høringen ble det invitert ni høringsinstanser. Program for høringen, skriftlige innspill og opptak av høringen er tilgjengelig på sakens side på stortinget.no.

Komiteen har også mottatt en rekke skriftlige høringsinnspill om saken. Disse kan leses på sakens side på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Øystein Mathisen, Lise Selnes og Elise Waagen, fra Høyre, Margret Hagerup, Linda Hofstad Helleland og Kari-Anne Jønnes, fra Senterpartiet, Kjersti Bjørnstad og Kjerstin Wøyen Funderud, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, fra Sosialistisk Venstreparti, Grete Wold, fra Rødt, lederen Hege Bae Nyholt, og fra Venstre, Abid Raja, viser til proposisjonen.

Komiteen viser til at barnehageloven er det sentrale rettslige rammeverket for styring og finansiering av private barnehager. Komiteen viser til at det har vært et omfattende utredningsarbeid gjennom flere regjeringsperioder om styring og finansiering av private barnehager. Komiteen viser til at loven baserer seg på en rekke høringer og utredninger, herunder Velferdstjenesteutvalgets NOU 2020:13 Private aktører i velferdsstaten og Storberget-utvalgets rapport fra 2021, Du er henta! – Rapport om finansiering av private barnehager.

Komiteen merker seg at regjeringen sendte ut nytt høringsnotat høsten 2024 med forslag til endringer i barnehageloven (styring og finansiering av barnehagesektoren), på bakgrunn av avtale inngått i Stortinget 14. november 2024 mellom Arbeiderpartiet, Høyre,

Senterpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus. Komiteen mener at dagens regelverk har klare svakheter, og at det er viktig å få på plass et nytt regelverk for styring og finansiering av private barnehager.

Komiteen mener at gode barnehager er et viktig bidrag for å gi alle barn en trygg og god oppvekst og like muligheter. Komiteen vil fremheve viktigheten av at samfunnet bidrar til at alle barn får en god start i livet. Barn som skal utforske og veiledes i lek og læring, og som skal vokse og utvikle seg sammen med andre, trenger å ha trygge, stabile ansatte rundt seg, som har kompetanse om barn og forståelse for barns behov. At alle barn blir sett hver dag, og at de får omsorg og oppmuntring, er viktige kriterier for kvalitet i en barnehage. Komiteen anerkjenner derfor behovet for at barnehager har gode og forutsigbare rammevilkår.

Komiteen viser til at halvparten av norske barnehagebarn i dag går i en privat barnehage, og komiteen understreker at det er et felles mål å sikre et barnehetilbud av høy kvalitet for alle barn. 94 pst. av barn mellom ett og fem år går i en barnehage, og dette hadde ikke vært mulig uten private barnehager. Private barnehager bidrar sammen med kommunale barnehager til at barn får et godt pedagogisk tilbud før skolestart.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, mener at like økonomiske rammer er viktig for å gi alle barn likeverdig tilgang til barnehager og likeverdig kvalitet i barnehagen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet og Senterpartiet før sommeren 2025 tok initiativ til samtaler i Stortinget, med samtlige partier, om et nytt system for finansiering og styring av private barnehager. Disse medlemmer understreker at et godt system for finansiering av styring av private barnehager er viktig for å sikre et barnehetilbud av høy kvalitet for alle barn.

Disse medlemmer understreker at for Arbeiderpartiet har det vært helt avgjørende å få på plass likeverdige pensjonsvilkår for ansatte i private barnehager og å kunne stille krav til bruk av tilskuddene, slik at pengene går til barna.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre ønsker en barnehagesektor med likebehandling, forutsigbarhet og valgfrihet. Disse medlemmer mener regjeringens opprinnelige forslag til nytt system for styring og finansiering av private og ideelle barnehager skapte uforutsigbarhet for barnehagene, foreldrene og barna. Forslaget åpnet for forskjellsbehandling og at foreldrenes valg av barnehage skulle ha mindre betydning. Noen grep var fornuftige, men de

mest inngripende endringene i finansieringsordning og begrensning av godkjenningstid var svært alvorlige.

Disse medlemmer setter pris på Arbeiderpartiets invitasjon til samarbeid og dialog og mener avtaleteksten Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus kom fram til i desember 2024, var et godt utgangspunkt for regjeringens arbeid Prop. 138 L (2024–2025) Endringer i barnehageloven (styring og finansiering av barnehagesektoren).

Disse medlemmer viser til at barnehagesektoren har utviklet seg mye de siste årene. Disse medlemmer peker på at den norske barnehagesektoren er en vellykket historie om samarbeid mellom privat, ideell og offentlig sektor. Private barnehager har vært avgjørende for å oppnå full barnehagedekning, oppfylle den lovfestede retten til barnehageplass og sikre et barnehetilbud av god kvalitet for alle. I dag er ca. halvparten av barnehagene private og halvparten kommunale, med tilsvarende fordeling av barna.

Disse medlemmer viser til «barnehageforliket» i Stortinget i 2003, som kom til gjennom et bredt flertall. Stortinget slo her fast at samtidig som at alle skulle få barnehageplass, skulle private og offentlige barnehager likebehandles økonomisk. I oppfølgingen av barnehageforliket ble det innført maksimalpris for foreldrebetaling. Disse medlemmer er tydelige på at full barnehagedekning, lik og lav pris for alle og valgfrihet for foreldrene er av stor verdi for familiene og for samfunnet.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg igangsatte flere kartlegginger av status i barnehagesektoren for å se på behovet for å endre reguleringer og finansieringssystem i lys av en sterkt endret barnehagesektor siden barnehageforliket i 2003. Dette resulterte blant annet i et nasjonalt økonomisk tilsyn som skulle sikre at offentlige midler kommer barna til gode, korleksjon av tilskuddssatser og forslag om endring i krav til organisering for å sikre transparens og åpenhet om finansielle forhold i barnehagesektoren.

Disse medlemmer viser til at Høyre, Venstre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet i perioden 2013–2021 tok flere grep for å forbedre barnehetilbudet og redusere foreldrebetalingen for familier med lav inntekt. Regjeringen Solberg innførte nye rammeplaner for barnehagen, skjerpede krav til bemanning og pedagogiske ansatte, og et nasjonalt barnehetilsyn som sikrer åpenhet og transparens.

Disse medlemmer peker på at debatten om private barnehager i økende grad preges av forsøk på å stemple private barnehageeiere som «velferdsprofitører» som utnytter offentlig finansiering til å tjene penger. Flere barnehageeiere opplever dette som belastende og et tydelig uttrykk for at de ikke lenger er ønsket. Samtidig er ikke diskusjonen om profitt i sektoren presis eller treffende. Velferdstjenesteutvalget har tilbakevist påstandene om at det er urimelig profitt, og peker

på at det i stor grad er et velfungerende, velregulert og godt barnehagetilbud i Norge.

Disse medlemmer viser til at det de siste årene har det skjedd store endringer i finansieringen av, og rammevilkår for, private barnehager. Bemanningsnormen medførte behov for flere ansatte, som private barnehager først fikk dekket to år på etterskudd, i tråd med systemet. Dette har styrket kvaliteten i barnehagene. Pensjonstilskuddet er endret og justert ned fra 13 pst. til 10 pst. over få år. Det er etablert krav om selvstendig rettssubjekt for hver barnehage med noen få unntak. Disse medlemmer peker på at summen av dette har resultert i at barnehagene de siste årene har måttet tåle mye omstilling, og at driftsmarginen har blitt betydelig lavere, og økonomien i private barnehager er under press, særlig etter 2021.

Disse medlemmer viser til at i velferdstjenestevalget fastslo et flertall (ni av elleve) at en rimelig driftsmargin for forventet normalfortjeneste for produsenter av offentlig finansierte velferdstjenester er i størrelsesorden 3–5 pst.

Disse medlemmer er tydelige på at private barnehager kun har én kunde, nemlig det offentlige. Private barnehager har også bare en lommebok. Det er summen av inntekter, offentlige tilskudd og foreldrebetaling som skal dekke summen av utgifter.

Disse medlemmer viser til regjeringen Støres opprinnelige forslag til endringer i barnehageloven, der det ble argumentert med at det er behov for sterkere kommunal styring av barnehagene.

Disse medlemmer mener samarbeidet mellom kommuner og private/ideelle barnehager i det store og hele har fungert godt. Høringsforslaget fra regjeringen satte på spissen en problemstilling som vil være definierende for velferdstilbudet vårt de neste årene: Skal det være en mangfoldig sektor av velferdsleverandører som ikke er eid av kommunen? Disse medlemmer svarer et tydelig ja til det. Private og ideelle barnehageaktører har vært en driver for kvalitet og systematikk som har kommet hele sektoren til gode. Da må disse aktørene sikres forutsigbare rammevilkår som gjør både sunn drift og utvikling mulig. Disse medlemmer er tydelige på at det forutsetter en finansieringsløsning som gir rom for egne prioriteringer og langsiktig arbeid, ikke detaljstyring og variasjon ut fra årlige endringer i barne- eller personalgruppen.

Disse medlemmer peker på at det å ønske seg et mangfold av løsninger, som skal passe ulike familier med ulike ønsker, betyr at det må være aksept for at ikke alle tilbud er helt like. For å beholde mangfoldet er man avhengig av å gi forutsigbarhet, langsiktighet og frihet til å forme innholdet. Forsvinner det, forsvinner også motivasjonen for å drive utenfor det offentlige, og man vil stå igjen med et fattigere velferdstilbud.

Det beste samspillet mellom private/ideelle og det offentlige skjer i samarbeid, ikke ved at kommunen skal styre alt med loven i hånd. Disse medlemmer mener dette også er i kommunens interesse. Det er i dag et relativt lettfattelig tilskuddssystem, som krever lite administrasjon. Regjeringen Støre la opp til at hver enkelt kommune skulle legge mer arbeid i å utforme tilskuddsregler og sikre likebehandling eller begrunne unntak vesentlig mer enn man gjør i dag.

Disse medlemmer mener kommunenes innsats bør settes inn på å gi barn og foreldre et bedre tilbud, heller enn å øke det kommunale barnehagebyråkratiet. Disse medlemmer mener det er behov for et regelverk som sikrer forutsigbarhet, likebehandling og valgfrihet. Disse medlemmer mener regjeringen med sitt opprinnelige forslag gikk i feil retning, og at forslaget gikk langt i å skape betydelig usikkerhet for foreldre, ansatte og drivere. Disse medlemmer peker særlig på tre grep i det opprinnelige høringsnotatet som ville fått stor negativ effekt for mangfoldet i sektoren:

- Gi kommunene mulighet til å redusere antall plasser en privat barnehage er godkjent for, hvert tiende år, inkludert allerede om to år.
- Å gi alle kommuner mulighet til å detaljstyre tilskuddet private barnehager får, flere ganger i året og etter et omfattende og intrikat regelverk, som ga lite forutsigbarhet og gikk bort fra prinsippet om likebehandling. Det er overveidende sannsynlig at dette ville ført til færre private/ideelle barnehager over tid.
- Forslag om å kunne begrense kostpenger, som ville gjort mangfoldet av barnehagene mindre, fordi mange har mat som en del av sitt konsept.

Disse medlemmer er tydelige på at det opprinnelig foreslåtte regelverket brøt med prinsippet om likebehandling, var byråkratiserende, og skapte uforutsigbarhet og utrygghet for foreldre og barn, i tillegg til at foreldre ville miste valgfriheten.

Disse medlemmer er svært fornøyde med, sammen med Kristelig Folkeparti i forhandlingene, å ha fått gjennomslag for at man ikke går videre med noen av disse forslagene i proposisjonen.

Disse medlemmer viser til at likebehandling har vært et bærende element i barnehagepolitikken siden barnehageforliket i 2003. Disse medlemmer mener at alle barn fortjener tilgang til barnehage av høy kvalitet, uavhengig av hvilken barnehage de går i. Likebehandling er et viktig prinsipp for å sikre dette.

Disse medlemmer har behov for å understreke at ny ordlyd om likebehandling må bygge på gjeldende regler om likeverdig behandling. Det betyr at den nye bestemmelsen i § 19 ikke skal gi utvidet rett til bruk av fritt skjønn når departementet skal utforme detaljerte regler i forskrift. Disse medlemmer vil derfor po-

engtere at selv om ordlyden i lovteksten er endret, så skal reglene fremdeles kunne prøves av domstolene. Det er en rettssikkerhetsgaranti som er viktig for tilbudet til barn i alle typer private barnehager.

Disse medlemmer understreker at private barnehager skal sikres tilskudd i henhold til nasjonale normer, også i tilfeller der kommunale barnehager ikke innfrir disse.

Disse medlemmer viser til at barnehager er forskjellige, og mener på denne bakgrunn at «tilsvarende driftsutfordringer» om ekstra grunntilskudd ikke må tolkes som «identisk». Disse medlemmer mener det må tolkes som samme typetilfeller.

Disse medlemmer viser til at det er viktig at fremtidens eiendomstilskudd ivaretar både rehabilitering og nybygg. Disse medlemmer viser til at en sats for alle, uavhengig av byggeår, gir store utslag for de få i dag som har en eller flere satser ut over minimum, samtidig som det gir små utslag for alle som får en ny og fullstendig utjevnetsats.

Disse medlemmer viser til barnehageavtalen, der det bes om en ordning for at private barnehager skal få støtte til rehabilitering av barnehagebygg, i form av låneordning i Husbanken eller andre innretninger som vil oppfylle det samme formålet. Det understrekes at ordningen skal legge vekt på behovet til små og ideelle barnehager. Utredningen må gjøre rede for eventuell statsstøtteproblematikk og behov for krav knyttet til salg av barnehagebygg det er mottatt støtte til.

Disse medlemmer mener det er et mål at et nytt eiendomstilskudd må innrettes slik at det blir mulig for private barnehager å bygge ut, og å bygge nye bygg. Det gjelder også låneordninger. Justerte regler er avgjørende for å kunne etablere nye plasser både gjennom utvidelser og nyetableringer. Det er viktig at private barnehager på nytt gis evne til å bli et verktøy kommunene kan benytte i sin utvikling av den lokale barnehagesektoren. Det gir også rom for økt mangfold, og det gir rom for effektiv ressursbruk lokalt.

Disse medlemmer mener hjemlene til å stille vilkår ved godkjenning må begrenses til nødvendige krav som følge av barnehagebyggenes utforming. Nødvendig fleksibilitet i barnehagens hverdag er en bidragsyter til god organisering og ressursutnyttelse. Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at vilkår som påvirker balansen mellom godkjente arealer, arealnorm, antallet barn og alder på disse, og bemanning i tråd med de til enhver tid gjeldende regler, så langt som mulig bør unngås.

Disse medlemmer mener de justerte reglene om transaksjoner mellom nærstående ikke omfatter alminnelige arbeidsavtaler inngått i tråd med ordinære tariffavtaler som gjelder i sektoren. Slike avtaler bør beskyttes mot offentlighet av hensyn til de ansatte det gjelder.

Disse medlemmer mener det er viktig at barnehagene får dekket sine dokumenterte pensjonsutgifter. Det gjennomsnittlige tilskuddet som utmåles via sja-blongene, bør i størst mulig grad dekke kostnadene barnehagene har, slik at søknadsordningene blir en unntaksregel som er viktig for de få og unødvendig å benytte for de mange. Disse medlemmer peker på viktigheten av at KS og PBL bidrar i utforming av regler, veiledere og løsninger for å sørge for smidig praktisering i kommunene. Disse medlemmer mener det er naturlig at det stilles utviklingsmidler til rådighet for dette arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener det er viktig med gode nærbarnehager i hele landet og en struktur som både er desentralisert og mangfoldig. Barnehagene skal fremme lek og sosialisering, men også være en arena for tidlig innsats for å bidra til at barn opplever en positiv utvikling og oppvekst. Disse medlemmer mener det er en viktig verdi at barn går i barnehagen for å bygge fellesskap og fremme sosialisering. Barndommens egenverdi skal få best mulig vilkår for barnefamiliene med gode barnehager.

Disse medlemmer vil fremheve verdien av en mangfoldig barnehagesektor med rom for både private og offentlige barnehager, og særlig viktig er vilkårene for å sikre enkeltstående og små barnehager videre.

For eksempel har natur- og gårdsbarnehagene med sin særegenhet en stor verdi for barna, som får lære mer om fellesskap basert på kultur og tradisjoner med nærhet til dyr, natur og landskap. Disse medlemmer er kjent med særskilte utfordringer knyttet til drift av slike barnehager både ved eierskifte, investeringer og vedlikehold. Samtidig er natur- og gårdsbarnehager populære blant barnefamiliene og barna, og nyere forskning viser merverdien et barnehagetilbud med mye utetid og friluftsliv har for barna over tid.

Disse medlemmer vil løfte frem viktigheten av valgfrihet for foreldrene og muligheten til å gjøre tilpasninger som passer best for familien. Mulighet til å prioritere ernæring og gode matopplevelser, gjerne med kortreist mat, er også en styrke for beredskapen og for barna.

Disse medlemmer vil forvente at vilkår for å utvikle gode barnehagetilbud, uavhengig av eierform, bedres med nytt lovverk, og at kommuner som ønsker å styrke sine private barnehager, får mulighet til det.

Disse medlemmer vil videre understreke behovet for en solid kommuneøkonomi for å forvalte og følge opp både de private og de kommunale barnehagene. Samtidig må det være trygghet for at midlene ikke tas ut av barnehagene i urimelig stor grad.

Disse medlemmer mener det er viktig at offentlig finansiering går til barnets beste. Det innebærer at fellesskapets ressurser skal sikre en bred barnehagedek-

ning, god bemanning og kvalitet i innholdet. Det er en styrke at foreldre og folkevalgte har kjennskap til barnehagen, og at offentlig finansiering og foreldrebetaling går til å sikre et godt barnehagetilbud.

Disse medlemmer vil styrke muligheten for å få barn også kombinert med studier og ulike yrker. Skattelettelser for unge foreldre, videreføring av kontantstøtten og tilpassinger i arbeidstid er viktige grep for å realisere dette. Tilgang på gode barnehager i hele landet, med åpningstider og tilbud tilpasset ulike familiesituasjoner, er et annet viktig grep.

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet i regjering halverte maksimalprisen for barnehage til 1 500 kroner i spredtbygde kommuner, og reduserte prisen med 1 000 kroner til 2 000 kroner i resten av landet. For barnehageforeldre innebærer dette betydelige besparelser. I samme periode har barnetrygden økt betydelig, gratis kjernetid i SFO i 1.–4. trinn har blitt innført, og betydelig mer penger har blitt bevilget til bemanning i barnehagene. I sum mener disse medlemmer at Senterpartiet i denne perioden har prioritert barnefamiliene og bo-setting i hele landet, som er den norske modellen.

Disse medlemmer er opptatte av den videre utviklingen i barnehagesektoren og mener at det er ytterst viktig med dialog om hvordan endringene slår ut. Forlikspartiene kan være villige til å justere kursen dersom utviklingen blant barnehager går for mye enten mot kommunalt eller privat eierskap, eller hvis eierskap samles på færre kommersielle aktører. Å opprettholde et mangfold og foreldres rom for å velge mellom ulike tilbud i kommunene er en styrke for barnehagetilbudet.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet er stolt over at Fremskrittspartiet var en av hovedarkitektene bak barnehagereformen fra 2003. Denne må anses som Norges viktigste og mest vellykkede velferdsreform siden innføringen av folketrygden.

Dette medlem ser flere positive faktorer i proposisjonen, men merker seg at den også har en rekke inn-grep som er byråkratiserende og fordyrende. Reglene er i sum en svært streng styring av sektoren. Dette medlem mener det er særlig alvorlig at det ikke legges opp til den økningen som må til på pensjonsområdet om Norge fortsatt skal ha en privat barnehagesektor. Dette medlem vil understreke at en fortsatt søknadsordning og en oppjustering av pensjonsdekningen må på plass for at dette medlem skal kunne støtte proposisjonen.

Dette medlem vil påpeke at full barnehagedekning ble nådd raskt med barnehagereformen. Da barnehagereformen ble vedtatt i 2003, var det fremdeles lange ventelister og dyre barnehageplasser. Kommunene hadde ikke vært i stand til å imøtekomme befolkningens behov og politikernes egne ønsker. Det var først da private aktører ble invitert til å bygge ut og drive barnehagetilbud, at det ble tempo i utbyggingen. I løpet av få

år oppnådde Norge full barnehagedekning. Måten en fikk i stand utbygging av tilbudet på, har resultert i at rundt halvparten av alle barnehagebarn i Norge går i en privat barnehage, mens resten går i en barnehage drevet i kommunal egenregi. Andelen private barnehager i Norge er høyest i Norden, og foreldreundersøkelsen viser at tilfredsheten med de private barnehagene er høy.

Dette medlem mener det er åpenbart at uten private barnehager ville Norge ikke oppnådd full barnehagedekning. Derfor er det et politisk ansvar å legge rammevilkår som gir økonomisk bærekraftige vilkår for private velferdsentreprenører, og som sikrer en forsvarlig bruk av skattebetalernes penger.

Dette medlem vil påpeke at sektoren nå er i en alvorlig situasjon, der rammevilkårene for private barnehager har blitt radikalt forverret de siste årene. Kostnadsdrivende regelendringer, normer og pålegg som ikke er finansiert, og en sterk underfinansiering av kapitalkostnader har store negative konsekvenser. Mest alvorlig er den mangelfulle dekningen av pensjoner, der det siden 2022 har vært et nedtrekk på 600 mill. kroner i pensjonstilskuddet. Dette har selvsagt svekket bærekraften i barnehageøkonomien, og i dag ser vi at halvparten av private barnehager går med underskudd. Dette er ikke bærekraftig og må rettes opp.

Dette medlem vil vise til at de private barnehagene årlig sparer skattebetalerne for milliarder av kroner i driftsutgifter, og vil fremheve den gode innsatsen som legges inn av private barnehager når de i tillegg oppnår bedre brukertilfredshet og lavere sykefravær enn de kommunale barnehagene.

Dette medlem viser til at flere av de mest radikale forslagene fra regjeringens høring høsten 2023 er lagt bort i proposisjonen som nå er lagt frem. Dette medlem vil også vise til at det i proposisjonen ikke er foreslått en søknadsordning på linje med det som Fremskrittspartiet gjennom flere år har ment har vært nødvendig for å gi private barnehager mulighet til å få dekket sine faktiske pensjonskostnader ut over det som sjablongen dekker. Dette medlem vil også vise til at Fremskrittspartiet flere ganger, deriblant i spørsmål til kunnskapsministeren, har adressert det problematiske ved at PBLs pensjonsavtale ikke har kvalifisert til bruk av den tidligere søknadsordningen.

Dette medlem vil vise til Fremskrittspartiets gjentatte anmodninger til statsråden i forbindelse med forhandlingene i 2024, og gjennom ordinære skriftlige spørsmål i Stortinget, om at departementene bør bli enige med sektoren om et omforent faktagrunnlag om pensjonsutgiftene til de private barnehagene. Dette medlem registrerer at dette fortsatt ikke har skjedd.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Prop. 138 L (2024–2025) Endringer i barnehageloven sendes tilbake til regjeringen.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at penger til barna skal gå til barna. I både det eksisterende lovverket og i det foreslåtte lovverket er det for store hull i regelverket knyttet til driftstilskudd og finansiering av eiendom for de private barnehagene. Som konsekvens har barnehagedrift og barnehagebygg blitt et svært lukrativt investeringsobjekt. Vinnerne er finansspekulanter og taperne er barna. Alle penger som går til å drive barnehager, kommer fra foreldrene til barna eller fra staten for å finansiere gode og trygge barnehager for barna. For hver krone som tas ut i profitt, kommer det en krone mindre til bemanning, pedagogisk innhold og leker til barna. Dette er et stort strukturelt problem, som dette medlem mener er svært uheldig at denne loven ikke tar mer tak i. I Utdanningsnytt 14. mai 2025 kan man i saken «Røkke blir stor-eier av barnehagebygg» lese at Kjell Inge Røkke-kontrollerte Aker Property Group blir storaksjonær i eiendomsselskapene SBB og Public Property Invest (PPI) saken står det følgende:

«SBB har tidligere vist til at barnehagebyggene gir en forutsigbar pengestrøm, og at leietakerne har trygge inntekter fra staten. Det bidrar til 'attraktiv utbytteavkastning over tid', ifølge en presentasjon SBB holdt i 2024.»

Barnehagesektoren har med andre ord utviklet seg til å bli en sektor for såkalt attraktiv utbytteavkastning. Dette medlem mener dette er både prinsipielt problematisk og en svært uheldig utvikling av en av de viktigste velferdstjenestene vi har i Norge. At noen av landets rikeste gjør seg enda rikere på bekostning av barnehagebarna, er en utvikling som må stoppes. Dette medlem mener at denne lovproposisjonen burde tatt denne utfordringen mer på alvor, noe den dessverre ikke gjør. Konsekvensene er at penger som blir bevilget til private barnehager, i altfor stor grad går til kunstig høy husleie fremfor bemanning, kompetanse og pedagogisk opplegg for barna.

Dette medlem mener at til tross for noen positive grep med finansieringen og kontroll av private barnehage, tar ikke lovforslaget i sin helhet tak i de største strukturelle problemene med finansiering av private barnehager, som sale-leaseback-avtaler og triple-net-avtaler, som beviselig har ført til at stadig større andel av driftstilskuddet går til leie- og eiendomskostnader til barnehagebygg hos store kommersielle drivere i stedet for til barna. Dette medlem vil med dette stemme imot lovforslaget og sende loven tilbake med en anmodning om en lovtekst som i større grad tar kontroll over lekkasjen av fellesskapets og foreldrenes penger til profitt.

Komiteens medlem fra Rødt mener at et bærende prinsipp i forvaltningen av alle norske barne-

hager er at penger bevilget til barnehage skal gå til nettopp det. Utallige nyhetsoppslag, tilsyn og offentlige utredninger har vist at det er et vedvarende problem at folkets penger – som skal gå til å drive barnehagen til det beste for barna – forsvinner ut av sektoren som privat profitt. Telemarksforskning har anslått at 11,2 mrd. kroner har blitt tatt ut som profitt fra kommersielle barnehager i perioden 2016–2021. Dette medlem hadde derfor store forventninger til regjeringens forslag til barnehageloven, basert på formuleringene fra både Hurdalsplattformen og regjeringens barnehagestrategi. Resultatet som er omtalt i denne proposisjonen, er dessverre svært skuffende hva gjelder tydelige innstramminger for bruk av offentlige tilskudd til private barnehager. Slik Klassekampen omtalte det i en lederartikkel (26. april 2025), er dette en forspilt mulighet.

Dette medlem vil vise til at Rødt i forhandlingene i forkant av proposisjonen kom med flere innspill til innstramminger som ville hatt en tydelig effekt på de kommersielle barnehagenes mulighet til å ta ut profitt. Mange av disse forslagene er forankret i anbefalinger fra blant annet Velferdstjenesteutvalget og Storberget-utvalget. Det er dette medlems klare oppfatning at de foreslåtte endringer til barnehageloven ikke evner å følge opp formuleringene fra Hurdalsplattformen om å «stramme inn regelverket for private barnehager for å sikre at offentlige tilskot og foreldrebetaling går til barnehagedrift».

Dette medlem vil videre peke på at det i opptakten til forliket vokste fram et stort foreldreopprør for bedre bemanning i barnehagene. Kravene fra Foreldreopprøret ble av Rødt løftet inn i forhandlingene. For å sikre gode barnehager trengs det både god bemanning og tydelige regelverk. Dette medlem har registrert regjeringens nye veileder for tilstrekkelig bemanning, men mener at denne ikke løser de utfordringer mange barnehager står i. Eksempelvis har Utdanningsforbundet i Akershus nylig publisert en undersøkelse som viser at dagens bemanningsnorm gjennomsnittlig kun oppfylles i 20 pst. av barnehagenes åpningstider i Akershus. Dette er urovekkende tall som det påligger både lokalpolitikere og rikspolitikere å ta på det største alvor.

Dette medlem vil trekke fram at forslaget til endringer i barnehageloven nå vil gi en tydelig definisjon av hva en ideell aktør er, og at kommunene får muligheten til å vektlegge barnehagens ideelle karakter ved søknader om etableringsgodkjenning. Dette er viktig for å sikre det reelle mangfoldet i sektoren. De senere årene har det vært en tydelig kommersiell ensretting i sektoren, noe som svekker mangfoldet og rammer særlig ideelle barnehager.

Forlik om barnehage høsten 2024

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Venstre, viser til «Avtale om styring og finansiering av barnehager», inngått i Stortinget 14. november 2024 mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus:

«Avtale om styring og finansiering av barnehager

Partiene er enige om at forslaget skal legge til rette for god barnehagedrift, at private barnehager skal ha forutsigbare rammevilkår og en sunn og bærekraftig økonomi.

Partiene er enige om at prinsippet om likebehandling av kommunale og private barnehager skal ivaretas i loven.

Partiene ber regjeringen legge frem en lovproposisjon om regulering og finansiering av private barnehager våren 2025.

Som oppfølging av enigheten skal regjeringen sende nye forslag om driftstilskudd og tilskudd til pensjon på høring. I høringen skal også omtale de helhetlige endringene i finansiering av private barnehager, herunder forslag til tilskudd til eiendom slik at høringsinstansene kan uttale seg om dette. Partiene tar endelig stilling til modell for pensjonstilskudd etter avsluttet høring.

Etter avsluttet høring vil partiene igjen møtes.

Driftstilskudd

Partiene er enige om at driftstilskudd til private barnehager skal reguleres i barnehageloven, og skal ta utgangspunkt i nasjonale regler for beregning av grunntilskudd med utgangspunkt i kommunens kostnader til barnehagedrift. Kommunen skal også kunne gi lokale tilleggstilskudd.

Kommunen skal ha plikt til å gi grunntilskudd til godkjente private barnehager. Grunntilskuddet skal beregnes med utgangspunkt i utgifter til drift i kommunens egne barnehager, slik at grunntilskuddet i private barnehager skal gjenspeile gjennomsnittet i kommunale barnehager. Formålet er å gi private barnehager forutsigbarhet i tilskuddsutmålingen, og ivareta likebehandling av kommunale og private barnehager.

Kommunen skal etter nærmere kriterier, for eksempel særlige driftsforutsetninger eller særlige behov i barnegruppen, kunne holde utgifter i en kommunal barnehage utenfor grunntilskuddet. Dersom utgifter holdes utenfor grunntilskuddet skal kommunen også gi private barnehager som oppfyller de samme kriteriene ekstra grunntilskudd. Hensikten er å gi større rom for å kunne tilpasse tilskudd.

Det er enighet om at kommunen gis adgang til å gi tilleggstilskudd til private barnehager og stille vilkår for bruken av dette tilskuddet. Vilkårene må ha saklig sammenheng med tilleggstilskuddet og ikke være uforholdsmessig tyngende for den private barnehagen.

Når kommunen gir tilleggstilskudd eller holder en utgift utenfor tilskuddsgrunnlaget skal like tilfeller behandles likt og forskjellig behandling må være saklig begrunnet.

Partiene er enige om at private barnehager skal sikres tilskudd i henhold til nasjonale normer, også i tilfeller der kommunale barnehager ikke innfrir disse. På samme måte skal kommunen ha mulighet til å redusere

tilskudd dersom lovpålagte krav ikke oppfylles. Nye krav skal finansieres fra det tidspunktet kravene får virkning for private barnehager.

Kommunen må vise hvordan tilskuddene er beregnet, i tråd med de forvaltningsrettslige kravene som gjelder ved enkeltvedtak.

Det kan gis nærmere regler om den konkrete beregningen i nasjonal forskrift.

Partiene ber KS og PBL om å utarbeide veileder til kommunene for utmåling av driftstilskudd.

Definisjon av ideelle barnehager

Partiene er enige om å lovfeste en definisjon for hva som utgjør en 'ideell barnehage', med utgangspunkt i at ideell barnehagedrift betyr at barnehagen ikke har erverv som formål og reinvesterer eventuelle overskudd i barnehagedrift.

Partiene er enige om at en god definisjon av ideelle barnehager må være tydelig avgrenset og at det bør vurderes om det kan være behov for ytterligere krav for å sikre dette, og er enige om å foreslå følgende i behandlingen av lovforslaget:

Stortinget ber regjeringen utrede om det er behov for å stille ytterligere krav til definisjonen av ideelle barnehager for at den skal virke etter intensjonen, herunder om det må stilles krav til andre ledd i organisasjonen hvis en ideell barnehage er del av et konsern eller eierstruktur.

Pensjon

Partiene er enige om at innretning av tilskudd til pensjon skal være del av lovforslaget som legges fram for Stortinget. Forslaget som legges fram må være godt forankret hos partene for å legge til rette for godt samarbeid om beregning av tilskudd og lavere konfliktnivå rundt tilskudd til pensjon.

Partiene ber Kunnskapsdepartementet ha dialog med PBL, KS og de ansattes organisasjoner om grunnlaget bak modellene mens disse er på høring.

Med dette som mål arbeides det videre med innretning av forslag om pensjonstilskudd, med intensjon om å legge til rette for at ansatte i private barnehager skal kunne ha likeverdige pensjonsvilkår som ansatte i kommunale barnehager. Regjeringen sender forslag om pensjon på høring, med én ny modell og et forslag om tilpassinger i dagens modell, inkludert ny søknadsordning.

Det første forslaget skal være å innføre en bestemmelse i barnehageloven som gir kommunen plikt til å gi private barnehager tilskudd til pensjon. Pensjonstilskuddet skal etter dette forslaget beregnes ved å gange antall årsverk i barnehagen med gjennomsnittlig, vektet samlet lønn per årsverk i barnehagen, en prosentsats basert på pensjonsvilkårene til barnehagen og lokal arbeidsgiveravgift. Departementet skal gi forskrift om differensierte prosentsatser som er tilpasset vilkårene i ulike pensjonsavtaler til private barnehager, at noen barnehager har AFP og at det fortsatt er innslag av ytelsesordninger. Den høyeste prosentsatsen som fastsettes vil utgjøre et tak for tilskudd til pensjon, og skal bidra til kostnadskontroll for kommunene. Den høyeste satsen skal fastsettes slik at den sikrer at ansatte i private barnehager skal kunne ha tilsvarende vilkår i sine pensjonsavtaler som ansatte i kommunale barnehager. Det skal være et begrenset antall differensierte satser, og den enkelte barnehage skal plasseres på den satsen som trefter best. Det er variasjon i pensjonskostnader fra år til år,

valg av sats skal ta hensyn til det. Den enkelte private barnehage skal over tid bli godt dekket for sine faktiske pensjonskostnader. Forslaget innebærer videre at private barnehager skal melde fra til kommunen dersom de inngår en ny pensjonsavtale med endrede pensjonsvilkår. Intensjonen er at innføringen av ny modell vil være omlag provenynøytral.

Det andre forslaget er å videreføre dagens regler med noen endringer, og at hovedelementene flyttes fra forskriftsbestemmelser til barnehageloven. Forslaget innebærer at man lovfester dagens regel om at kommunen skal gi tilskudd til pensjonsutgifter som en prosentandel av lønnsutgiftene i de kommunale barnehagene. Forslaget innebærer videre at departementet skal fastsette prosentsatsene for utmåling av tilskudd til pensjon i forskrift. Forslaget innebærer også at det lovfestes at departementet skal gi forskrift om en søknadsordning for private barnehager med høye pensjonsutgifter.

Det sendes også på høring et forslag om å innføre en ordning for at private barnehager som har særlig høye pensjonskostnader fordi de har forpliktelser som er historisk knyttet til offentlig tjenstepensjon, skal få dekket kostnadene sine. De aktuelle barnehagene navngis i forskrift. Den øvre grensen skal være basert på dagens kostnadsnivå for pensjon i disse barnehagene, med høyde for årlig regulering av pensjonspremien, samt tilsvarende pensjonsordninger i kommunale barnehager.

Erfaringene fra en slik ordning vil også kunne gi grunnlag for en fremtidig diskusjon om en eventuell fremtidig innretning av tilskudd til pensjon.

Partiene tar sikte på å møtes etter avsluttet høring for endelig å avklare modell for pensjonstilskudd. Forslaget må sees i sammenheng med helheten i regulering og finansiering av barnehagesektoren.

Eiendomstilskudd

Partiene er enige om å erstatte kapitaltilskuddet med et nytt eiendomstilskudd. Hensikten med eiendomstilskuddet er å gi en kompensasjon for rente- og avskrivningskostnader knyttet til barnehagebygg på et nøkternt nivå tilsvarende dagens tilskudd. Tilskuddsnivået videreføres på samme nivå som i dag. Eiendomstilskuddet skal gi tilstrekkelig økonomisk handlingsrom til å kunne etablere nye barnehager.

For ordinære barnehager avvikles dagens modell med beregning av tilskudd basert på tallgrunnlag fra Husbanken og differensieringen etter barnehagens godkjenningsår. I stedet beregnes én sats per barn basert på det tilgjengelige provenyet i dagens tilskudd. Eiendomstilskuddet justeres årlig med forventet kostnadsvekst. Partiene ber Kunnskapsdepartement om å utrede nærmere hvordan den årlige justeringen av tilskuddet kan gjøres, og sende dette på høring som del av forslag til forskrift.

Partiene er enige om følgende anmodningsvedtak om videre arbeid, i behandlingen av lovforslaget: Stortinget ber regjeringen gjøre en helhetlig vurdering av treffsikkerheten i tilskudd til eiendom og private barnehagers eiendomskostnader, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Vurderingen skal gjøres i lys av nytt tallgrunnlag og erfaringene med nytt eiendomstilskudd, den mulige ordningen for støtte til rehabilitering av barnehagebygg samt øvrige endringer i tilskuddsregelverket.

Driftstilskudd, pensjon og eiendom må ses i sammenheng for å oppnå en økonomisk bærekraftig finansiering.

Rehabilitering

Stortinget ber regjeringen utrede en ordning for at private barnehager skal kunne få støtte til rehabilitering av barnehagebygg, i form av låneordning i Husbanken eller andre innretninger som vil oppfylle det samme formålet. Ordningen skal legge vekt på behovet til små og ideelle barnehager. Utredningen må gjøre rede for eventuell statsstøtteproblematikk og behov for krav knyttet til salg av barnehagebygg det er mottatt støtte til.

Opptak

Partiene er enige om å videreføre dagens regler om at kommunen som barnehagemyndighet skal legge til rette for en samordnet opptaksprosess, der foreldres ønsker og behov tillegges stor vekt ved selve opptaket. Partiene ber departementet komme tilbake til hvordan kommunen kan ta ytterligere hensyn til barn med særskilte behov ved opptak, i tråd med felles innspill fra KS og PBL.

Partiene er enige om å be regjeringen arbeide videre med temaet, og vil foreslå følgende når lovproposisjonen skal behandles i Stortinget:

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan det kan tas ytterligere hensyn til barn med særskilte behov ved opptak, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Dimensjonering av barnehagetilbudet

Partiene er enige om at det skal omtales i lovproposisjonen at kommunen i samarbeid med de private barnehagene skal dimensjonere kapasiteten i det samlede barnehagetilbudet, og at det skal tas hensyn til ulike familiers behov, ønske om å opprettholde en barnehagestruktur for både sentrale og mindre sentrale områder, og nødvendigheten av forutsigbarhet for barnehagene og familiene. Kommuneplanens samfunnsdel, barnehagebehovsplaner og økonomiplaner behandles i demokratiske prosesser, og de private barnehagene bør delta aktivt i prosessene rundt overordnet styring, dimensjonering og budsjettering av sektoren på kommunenivå.

Partiene er enige om at private barnehager skal rapportere til kommunen om planlagte endringer i kapasitet.

Regjeringen har tidligere sendt på høring forslag om å gi kommunen mulighet til å endre godkjent antall barnehageplasser ved overkapasitet i hele eller deler av kommunen. Dette forslaget følges ikke opp i den kommende proposisjonen til Stortinget, og det innføres ikke en hjemmel for at kommunen kan redusere antall plasser en privat barnehage kan få tilskudd for. Partiene ber regjeringen sørge for at utviklingen følges, og om tiltakene er tilstrekkelige til å oppnå formålet.

Krav til bruk av tilskudd og foreldrebetaling

Partiene er enige om at barnehagen bare skal dekke kostnader som direkte gjelder godkjent drift av barnehagen. Partiene er enige om at det skal presiseres at denne bestemmelsen også stiller krav til kostnadens omfang. Bestemmelsen skal ikke være en hjemmel for å overprøve barnehagens

pedagogiske vurderinger eller valg og skal ikke ramme kostnader som bidrar til kvalitet i barnehagen og som derfor kommer barna i barnehagen til gode. Slike kostnader vil være i samsvar med lovens formål. Det skal være rom for at barnehager prioritere ulikt,

men myndighetene skal kun gripe inn i tilfeller der det er grunn til mistanke om misbruk av midler.

Partiene er enige om følgende anmodningsvedtak om videre arbeid, i behandlingen av lovforslaget: Stortinget ber regjeringen i arbeidet med mer treffsikre vurderinger av eiendomskostnader vurdere om det er behov en egen regel om bruk av tilskudd på eiendomskostnader og hvordan denne eventuelt kan utformes slik at den treffer formålet med reguleringen.

Godkjenning av nye barnehager

Partiene er enige om å innføre en ordning med etableringsgodkjenning for nye private barnehager. Det vil gi et enklere og mer forutsigbart system for både private barnehager og kommunen, fordi det fjerner behovet for at private barnehager søker om forhåndstilsagn om tilskudd før søknad om godkjenning av barnehagedrift. Partiene er enige om å lovfeste hva kommunen kan legge vekt på i vurderingen, herunder behovet for nye barnehageplasser, barnehagestrukturen, om barnehagen har et særlig tilbud eller ivaretar enkelte barnegrupper og om barnehagen er ideell.

Partiene er videre enige om å lovfeste at en etableringsgodkjenning faller bort dersom barnehagedriften legges ned. Og å lovfeste at godkjenningen bortfaller etter fem år dersom barnehagen ikke er startet opp, og at barnehagen skal søke om godkjenning av endringer som går ut over rammene for godkjenningen.

Ideelle og enkeltstående barnehager

Partiene er enige om løsninger som skal gi enkeltstående og ideelle barnehager trygghet og forutsigbarhet for en finansiering det er mulig å drive barnehage i tråd med nasjonale krav. Nye regler om driftstilskudd skal gjøre det mulig for kommunen å ta hensyn til at noen private barnehager kan ha særlige driftsforutsetninger eller særlige behov i barnegruppen.

Partiene vil gi kommunen mulighet til å prioritere ideelle barnehager når de behandler søknader om etableringsgodkjenning for nye private barnehager. Partiene vil også innføre en særregel for private barnehager som har særlig høye pensjonsutgifter fordi de har forpliktelser som er basert på avtaler om offentlig tjenstepensjon. Disse barnehagene skal få dekket sine pensjonsutgifter i tråd med det som omtalt i punktet om pensjon over

Partiene viser til behandling av prop. 78L (2023-2024), og innføring av hjemmel til å gi forskrift om unntak fra kravet om selvstendig rettssubjekt i særlig tilfeller, samt unntak fra kravet til samlet barnehageanlegg. Partiene er enige om at denne muligheten for å gi unntak skal benyttes når vilkårene er til stede. Det er kommunen som barnehagemyndighet som vurderer om kravet til samlet barnehageanlegg er oppfylt. Det utarbeides veiledning til kommunene for disse vurderingene.

Bemannings

Partiene viser til at det er store bemanningsutfordringer i barnehagesektoren, og har et felles mål om å få ned sykefraværet, styrke rekrutteringen til yrket og legge til rette for å bedre tilgangen til vikarer. Et nytt regelverk og lavere konfliktnivå vil legge til rette for å arbeide bedre sammen om å løse utfordringene i sektoren; for styrket rekruttering, lavere sykefravær, bedre tilgang til vikarer og et godt og likeverdig tilbud til barna.

Om tiltak for å:

- Redusere sykefraværet i sektoren. Partiene mener tiltak som bidrar til redusert sykefravær bør styrkes, og vil trekke fram de gode resultatene i IA-bransje-program for barnehage.
- Styrke rekrutteringen. Mange barnehager opplever utfordringer med å få rekruttert nødvendig personell til barnehagene, både til faste stillinger og vikariater. Rekrutteringen til barnehagelærerutdanningen er også for lav. Å gi ansatte i barnehager gode muligheter til å ta grunnutdanning som barnehagelærer eller barne- og ungdomsarbeider er viktig, og ordningene arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU) og Fagbrev på jobb bør styrkes.
- Gode muligheter til kompetanseutvikling bidrar og veiledning av nyutdannede er også viktig for at barnehager skal være attraktive arbeidsplasser der ansatte vil bli.
- Ny løsning og spre løsninger som virker For å løse de sammensatte bemanningsutfordringene barnehagene står i må det også tenkes nytt. Støttepersonell som kan bidra i forberedelse av mat, rydding, renhold og lignende i barnehagen er en god måte å frigjøre mer tid med barna for barnehagelærere, fagarbeidere og assistenter. Partiene ber regjeringen sammen med partene vurdere hvordan man best kan bidra til å spre kunnskap og erfaring om gode løsninger for å avlaste ansatte i barnehagen
- Faste vikarer eller felles vikarordning. En ukjent vikar i barnehagen vil i liten grad kunne erstatte en kjent voksen. En del kommuner har gode erfaringer med å ha faste vikarer i barnehagen, eller i feller vikarpool på tvers av barnehager, i kommunen eller kommunedeler. Vikarordninger vil kunne bidra til å redusere administrativ byrde og dermed bidra til bedre ressursbruk.

Partiene er enige om å be regjeringen på egnet måte orientere Stortinget om bemanningssituasjonen i barnehagesektoren, og belyse hvilke mulige tiltak som kan forbedre situasjonen, herunder gjøre rede for hvilke erfaringer forsøk med tilpassing av gruppestørrelse for å følge opp barn med særskilte behov viser.

Tydeliggjøre kravene til bemanning

Barnehageloven stiller et overordnet krav om at bemanningen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet. Dette kravet gjelder hele åpningstiden, også ved sykdom og annet fravær. Partiene mener det må understrekes at det skal innhentes vikarer dersom bemanningssituasjonen tilsier dette. Partiene ber regjeringen følge opp og tydeliggjøre hvordan regelverket for bemanning skal forstås, hva som er forsvarlig bemanning, herunder hvilke krav det innebærer til å sette inn vikar og om nødvendig nedjustere åpningstid.

Partiene viser til at kommunene fører tilsyn med at barnehagene oppfyller barnehageruleverkets krav til bemanning og kompetanse og at statsforvalteren kan føre tilsyn direkte med barnehagene i særlige tilfeller. Partiene er kjent med den alvorlige bemanningssituasjonen, og mener mer oppmerksomhet fra kommunen og statsforvalteren kan bidra til at regelverket er forståelig og tydelig og etterleves. Tilsyn med bemanning er da et sentralt virkemiddel. Partiene ber regjeringen i forbindelse med den varslede veilederen om tilstrekkelig bemanning vurdere hvordan tilsyn bemanning kan være et egnet virkemiddel for å sikre at regelverket er forståelig og tydelig og etterleves i hele sektoren.

Oppfølging av nytt regelverk

Ny regulering og finansiering innebærer en rekke endringer for barnehagesektoren, og det må over tid vurderes om regelverket fungerer i tråd med hensikten. Partiene ber departementet følge med på endringene, og etablere jevnlig dialog med partene. Det legges til grunn at departementet også har jevnlig dialog med alle partene i sektoren, herunder arbeidstakerorganisasjonene, i Nasjonalt forum for barnehagekvalitet.

Stortinget, 14. november 2024»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, mener det er viktig at finansieringen av private barnehager legger til rette for god barnehagedrift, og at private barnehager skal ha forutsigbare rammevilkår og en sunn og bærekraftig økonomi.

Flertallet vil understreke at det i arbeidet med forskrift til loven er viktig at driftstilskudd, pensjon og eiendom må ses i sammenheng, for å oppnå en økonomisk bærekraftig finansiering.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Venstre, peker på at bredden av barnehagesektoren ønsker et nytt, bredt forlik som står seg over tid. Dette flertallet er tydelige på at arbeidet med regulering og finansiering av barnehagesektoren ikke er ferdig, og at det er helt vesentlig med involvering av partene, særlig KS og PBL, i utarbeidelse av forskrift.

Dette flertallet er tydelige på det er det samlede tilskuddet til private barnehager som er viktig for å ivareta helheten i et nytt finansieringssystem, og at dette er avgjørende å ha med i det videre forskriftsarbeidet.

Dette flertallet viser til at denne proposisjonen er et skritt på veien mot en ny helhetlig finansieringsløsning, og understreker at det vil gjenstå mer arbeid, herunder med forskrifter, før målene om sunn og bærekraftig økonomi kan nås.

Dette flertallet er tydelige på at systematisk og kontinuerlig samarbeid mellom kommunene som barnehagemyndighet og private barnehager er viktig, riktig og nødvendig.

Dette flertallet viser til at det i avtalen står følgende:

«Partiene tar endelig stilling til modell for pensjonstilskudd etter avsluttet høring. Etter avsluttet høring vil partiene igjen møtes.»

Som en oppfølging av dette og et videre arbeid med avtalen møttes partiene i januar, februar og april 2025, og igjen når proposisjonen var lagt frem.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt vil vise til at partiene på Stortinget sommeren og høsten

2024 ble invitert til samtaler av regjeringspartiene for å forsøke å finne frem til en ny barnehageenighet, og at Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt etter hvert trakk seg fra samtalene grunnet uenighet om innholdet. I november 2024 ble det lagt frem en enighet mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre og Pasientfokus, noe som disse medlemmer bemerker at ble fulgt opp av en høring fra regjeringen.

Den 25. april 2025 ble Prop. 138 L (2024–2025) Endringer i barnehageloven (styring og finansiering av barnehagesektoren) lagt frem av regjeringen. Disse medlemmer registrerer at det i etterkant har vært forhandlinger mellom partiene bak enigheten fra november 2024 om den fremlagte proposisjonen, og bemerker at Fremskrittspartiet, Rødt og Sosialistisk Venstreparti ikke ble invitert til å forhandle om innholdet i den fremlagte proposisjonen.

Likebehandling

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Venstre, viser til avtaleteksten som understreket at prinsippet om likebehandling av kommunale og private barnehager skulle ivaretas i loven. Flertallet viser til at det foreslås å lovfeste at regler om tilskudd til private barnehager særlig skal legge til rette for likebehandling av private og kommunale barnehage tilbud, forutsigbarhet for private barnehager, en mangfoldig barnehagestruktur og effektiv ressursbruk.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at regjeringen legger opp til at grunntilskuddet har som intensjon å legge til rette for et likeverdig barnehage tilbud til barna innad i en kommune. Disse medlemmer viser til at det i forståelsen av dette formålet må være at tilskuddet skal gi likebehandling av barna, og det tilbudet barna får, fremfor barnehagene og eierne. Penger som blir bevilget til barnehagedrift, har som formål å gi barna et godt og likeverdig tilbud, og dette grunntilskuddet bør derfor tolkes deretter.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet er bekymret for likebehandlingen mellom private og offentlige barnehager, gitt begrensningene som står i proposisjonen. Dette medlem mener også at driftstilskudd må sikres i henholdt til nasjonale normer.

Dette medlem mener at proposisjonens innhold utgjør en forverring av likebehandlingen mellom private og kommunale barnehager samt legger opp til at en modell for private barnehager kan risikere ytterligere nedtrekk i pensjonstilskudd, og er derfor av den oppfatning at proposisjonen grunnet dens fremlagte innhold burde avvises.

Dette medlem vil vise til at private barnehager utgjør en stor andel av barnehagesektoren, og at det derfor er viktig med dialog med hele den private sektoren. Dette medlem er overrasket over at det ikke henvises til innspill og dialog med NHO Geneo i noen del av forliket. Dette medlem vil påpeke at store, private barnehageaktører som Læringsverkstedet, FUS, Espira og Norlandia er organisert i NHO Geneo. Dette medlem vil understreke viktigheten av en mangfoldig barnehagesektor, med både kjeder og små, selvstendige aktører. Alle aktører skal være sikret objektiv behandling og ha bærekraftige rammevilkår.

Dette medlem vil videre vise til viktigheten av at det i loven kommer klart frem at det skal være likeverdig behandling av aktørene i barnehagesektoren.

På bakgrunn av dette fremmer dette medlem følgende forslag:

«Barnehageloven § 19 tredje og nytt fjerde til syvende ledd skal lyde:

Kommunen skal behandle private barnehager som mottar tilskudd, likeverdig med kommunale barnehager. Tilskuddet skal beregnes med utgangspunkt i utgifter til drift i kommunens egne barnehager.

Kommunen kan gi tilleggstilskudd og stille vilkår for bruken av dette tilskuddet. Slikt tilleggstilskudd kan gis barnehager med særlige driftsforutsetninger eller særlige behov i barnegruppen eller ved nye tidsbegrensede kommunale satsinger. Vilkårene må ha saklig sammenheng med tilleggstilskuddet og ikke være uforholdsmessig tyngende for den private barnehagen. Kommunen skal ikke forskjellsbehandle private barnehage tilbud uten saklig grunn ved tildeling av tilleggstilskuddet.

Ved innføring av nye krav etter loven her som ikke er en del av beregningen av tilskuddet etter første ledd, skal kommunen gi tilleggstilskudd fra det tidspunktet kravene får virkning for private barnehager.

Kommunen skal vise hvordan tilskuddene er beregnet.

Departementet kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om beregning av tilskuddet, som ivaretar likeverdig behandling av private og kommunale barnehager.»

Etableringsgodkjenning for nye private barnehager

Komiteen viser til at det i proposisjonen fremmes forslag om etableringsgodkjenning med rett til tilskudd for nye private barnehager. Komiteen merker seg at departementet foreslår at kommunen kan legge vekt på om barnehagen er ordinær, familiebarnehage eller åpen barnehage, om barnehagen har et særskilt pedagogisk tilbud, om barnehagen er ideell, og søkerens

seriositet og egnethet. Videre viser komiteen til forslaget om at kommunen kan stille vilkår ved etableringsgodkjenning, og at vilkårene må ha saklig sammenheng med godkjenningen og ikke være uforholdsmessig tyngende.

Komiteen merker seg at departementet foreslår å lovfeste at en etableringsgodkjenning faller bort for barnehager som ikke er startet opp i løpet av fem år etter godkjenningen er gitt, eller hvis barnehagen blir nedlagt. I de tilfeller en barnehageeier som tidligere hadde etableringsgodkjenning, ønsker å starte barnehagedrift igjen, må eieren søke om ny etableringsgodkjenning.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil vise til proposisjonens forslag til § 14 om prioritering av ideelle barnehager ved etableringsgodkjenning, som kan gi grunn til bekymring rundt om private barnehager kan bli valgt bort av ideologiske eller usaklige grunner. Dette medlem mener også at kravene om antall barn, alder og oppholdstid ved godkjenning representerer en sterk inngripen i private barnehagers organisering av daglig drift.

Nye forskriftshjemler for kommunen

Komiteen viser til departementets forslag om å gi kommunene hjemmel til å gi lokale forskrifter. Komiteen merker seg at eventuelle lokale forskriftskrav skal finansieres av kommunen.

Beregning av tilskudd til private barnehager

Komiteen merker seg forslaget til regel om tilskudd til private barnehager særlig skal legge til rette for likebehandling av private og kommunale barnehage tilbud, forutsigbarhet for private barnehager, en mangfoldig barnehagestruktur og effektiv ressursbruk.

Komiteen merker seg at departementet foreslår endringer i beregning av tilskudd til private barnehager, men at dagens inndeling med driftstilskudd, pensjonstilskudd og eiendomstilskudd videreføres i nye regler for tilskudd til private barnehager, men med endringer.

Komiteen merker seg at departementet foreslår regler om pensjonstilskudd til private barnehager samt en særregel for private barnehager med historiske forpliktelser. Videre foreslås det å lovfeste at kommunen skal gi eiendomstilskudd til private barnehager som har rett til tilskudd, og som har driftsgodkjenning.

TILSKUDD TIL DRIFT

Komiteen viser til at kommunen skal gi grunntilskudd til private barnehager som har rett til tilskudd, og som har driftsgodkjenning, og at grunntilskuddet skal beregnes ut fra ordinære driftsutgifter i kommunale barnehager, fratrasket administrasjonsutgifter, pen-

sjonsutgifter, arbeidsgiveravgift på pensjonsutgifter og utgifter som dekkes av andre tilskudd enn rammetilskuddet til kommunen og pålagte kommunale egenandeler knyttet til tilskudd.

Komiteen merker seg videre at det foreslås å lovfeste at kommunen kan holde ordinære driftsutgifter i en kommunal barnehage som skyldes særlige driftsutfordringer eller særlige behov i barnegruppen, utenfor beregningen av grunntilskuddet. Komiteen viser til at dersom kommunen holder utgifter utenfor beregningsgrunnlaget, skal det gis ekstra grunntilskudd til private barnehager med tilsvarende driftsutfordringer eller behov i barnegruppen. Det foreslås også at kommunen kan gi tilleggstilskudd og stille vilkår ved bruken av dette tilskuddet.

Komiteen understreker at kommunen skal vise hvordan tilskuddene er beregnet, og likebehandle kommunale og private barnehager ved beregning og tildeling av tilskudd til drift.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, mener det er viktig med en god innføring av nytt system for finansiering av private barnehager. Flertallet ber derfor regjeringen oppfordre KS og PBL om å utarbeide veileder til kommunene for utmåling av driftstilskudd.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at regjeringen i forslag til nye reguleringer av driftstilskuddet ønsker å ordne dette som en tre-trinns modell, med et grunntilskudd i bunn samt muligheter for ekstra grunntilskudd og tilleggstilskudd. Disse medlemmer støtter at det skal være mulig å holde ordinære driftsutgifter utenfor grunntilskuddet, men mener at dette må følges opp med treffsikre tiltak for å sikre at kommunene settes i stand til å både administrere dette og møte eventuelle urimelige krav om ekstra grunntilskudd fra private barnehager. Barnehager er forskjellige, og ulike barnegrupper har ulike utfordringer. At det skal være mulig for kommunen å gi ekstra støtte til disse, uten at det automatisk skal trekkes inn i beregningsgrunnlaget for grunntilskuddet til private barnehager, er bra. Disse medlemmer frykter at kommuner som ikke er godt nok rigget for dette, enten vil velge å ikke benytte seg av denne muligheten, eller velge å gi private barnehager ekstra grunntilskudd selv om de særlige forholdene ikke er tilsvarende.

Disse medlemmer vil understreke at deres primærstandpunkt er et system for tilskudd til det beste for barna, ikke eierne. Velferdstjenesteutvalget og Storberget-utvalget har begge kommet med forslag til mer rettferdige systemer for finansiering av drift i private barnehager. Velferdstjenesteutvalget adresserte utfordringen med at driftstilskuddet regnes ut fra et kommunalt gjen-

nomsnitt, all den tid kommunale barnehager samlet sett er dyrere å drifte som følge av blant annet sammensetningen av barna og de ansatte. Disse medlemmer mener at avgrensingen for hvilke ordinære driftsutgifter det er mulig å holde utenfor beregningsgrunnlaget, slik det fremgår av proposisjonen, ikke er dekkende for bredden av fordyrende sider ved kommunale barnehager, slik som behovet for å opprettholde barnehager i lavt befolkede områder eller høyere personalkostnader som følge av blant annet IA-avtalen. Dette ble også preisert av Storberget-utvalget.

Disse medlemmer viser videre til at det fremdeles vil være slik at tilsagn på grunntilskuddet er uten noen form for tidsbegrensning. I høringsutkastet fra høsten 2023 foreslås det å lovfeste at kommunene skal fatte vedtak om tildeling av driftstilskudd minst én gang i året, og det ble også åpnet for at kommunen kunne stille krav til innholdet i barnehagetilbudet når den fatter vedtak om tildeling av driftstilskudd. Dette hadde også støtte i Velferdstjenesteutvalget.

Disse medlemmer viser til høringssvaret fra Fagforbundet, der det påpekes at en differensiering av administrasjonspåslaget vil bidra til at mindre enkeltstående barnehager uten stordriftsfordeler i større grad får dekket sine utgifter. Mindre enkeltstående og ideelle barnehager har i flere år tapt markedsandeler til de kommersielle kjedene. Dette har ført til en kommersiell ensretting av sektoren, som også svekker mangfoldet. Foreslått § 19 tredje punktum vektlegger betydningen av en mangfoldig barnehagesektor. Disse medlemmer mener at et differensiert administrasjonspåslag vil bidra til dette.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen treffe nødvendige tiltak for å sikre at kommunene er godt rigget for å håndtere det nye regelverket for driftstilskudd til private barnehager, og rapportere tilbake til Stortinget om hvordan dette gjøres.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle særlige forhold som bidrar til høyere kostnader i kommunale barnehager, kan holdes utenfor beregningen av grunntilskuddet.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget innen juni 2026 med forslag om å lovfeste at kommunene skal fatte vedtak om tildeling av driftstilskudd til private barnehager minst én gang i året.»

«Stortinget ber regjeringen utrede differensiert administrasjonspåslag med mål om å demme opp for stordriftsfordelene som ikke tilfaller mindre, enkeltstående barnehager, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

TILSKUDD TIL PENSJON

Sjablongmodell for beregning av pensjonstilskudd

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Venstre, viser til valg av pensjonsmodell og mener det bør være et begrenset antall sjablonger.

Flertallet fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forskrift fastsette tre sjablonger for beregninger av pensjonstilskudd til private barnehager, hvorav en av sjablongene representerer bransjestandard.»

Flertallet ber samtidig departementet vurdere om ansatte på lukkede ytelsespensjonsordninger kan hensyntas særskilt i det nye tilskuddssystemet. Dette kan eksempelvis gjøres gjennom å innføre et eget påslag for ansatte på denne typen ordninger.

Flertallet mener at ny modell med tre satser bør tre i kraft i 2027.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil vise til at regjeringens kutt i pensjonstilskudd har hatt dramatiske konsekvenser til økonomien for sektoren og bidratt til flere avviklinger og nedleggelser. Dette medlem er også sterkt bekymret for at regjeringens forslag om flere sjablongtrinn for pensjonstilskudd vil åpne for videre totale nedtrekk i tilskuddene til private barnehager, ettersom det for mange barnehager vil kunne resultere i lavere pensjonstilskudd enn i dag uten at de andre tilskuddene justeres opp i tråd med de faktiske utgiftene. Dette medlem understreker at dette ikke er noe Fremskrittspartiet har kunnet gå med på.

Dette medlem vil også vise til at Fremskrittspartiets ønske om en velfungerende søknadsordning som kan gi private barnehager muligheter til å få dekket sine faktiske pensjonskostnader ut over det som sjablongen dekker, ikke har blitt foreslått av regjeringen i proposisjonen. Dette medlem vil også understreke at en slik velfungerende søknadsordning eller andre mekanismer som ville hindre videre nedtrekk for sektoren, har vært avgjørende for Fremskrittspartiet de siste årene. Dette medlem vil i den sammenheng blant annet vise til Dokument nr. 15:973 (2022–2023), som ble innlevert av Fremskrittspartiet den 12. januar 2023 til kunnskapsministeren.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for en velfungerende søknadsordning som lar private barnehager få dekket sine faktiske dokumenterte pensjonskostnader

ut over det sjablongen måtte dekke, uavhengig av når barnehagenes pensjonsavtaler måtte være inngått.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener i utgangspunktet at det bør innføres en ordning der pensjonsutgiftene til private barnehager dekkes krone for krone for de faktiske kostnadene. Man har sett flere eksempler på private barnehager som både er underdekt og ikke minst overdekt på pensjon. Dette har skapt nok et rom for kommersielle barnehager å hente ut profitt fra sin drift. Disse medlemmer mener at den foreslåtte modellen for pensjonstilskudd er et vesentlig steg i riktig retning, og viser til høringssvarene fra Utdanningsforbundet og Fagforbundet, som støtter opp om dette. Fagforbundet peker i sitt høringssvar også på hvor vesentlig fastsetting av sjablong er for treffsikkerheten, og skriver at «jo flere sjablonger jo bedre treffsikkerhet i utmåling av tilskudd». For disse medlemmer er dette også vesentlig, da det vil gjøre pensjonstilskuddene så nære kostnadsdekning som mulig.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen se til at det utformes fem sjablonger for den nye modellen for pensjonstilskudd for private barnehager.»

«Barnehageloven ny § 19 b skal lyde:

§ 19 b Pensjonstilskudd til private barnehager

Kommunen skal gi pensjonstilskudd til private barnehager som har rett til tilskudd etter § 19 første eller andre ledd. Tilskuddet skal dekke den private barnehagens utgifter til pensjon, begrenset til en øvre grense.

Departementet kan gi forskrift om tilskudd til pensjon.»

Disse medlemmer vil minne om at det er mange tariffområder i sektoren som er avhengige av at ordningen blir treffsikker.

Ny søknadsordning

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, mener at det må innføres en søknadsordning som dekker dokumenterte pensjonskostnader for private barnehager dersom de overstiger det de private barnehagene får i tilskudd til pensjon i gjennomsnitt. Ordningen skal gjelde uavhengig av hvilken dato pensjonsavtalen er inngått. Partene skal involveres og innslagspunktet fastsettes i forskrift. Flertallet mener det er viktig å få på plass en fungerende og forutsigbar søknadsordning for tilskudd til pensjonskostnader, som et supplement til hovedregel for utmåling av tilskudd til pensjon som beskrevet i pro-

posisjonen. Flertallet mener dette er en nødvendig sikkerhetsventil.

Flertallet fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge opp til at søknadsordningen beskrevet i Prop. 138 L (2024–2025) ikke skal være tidsavgrenset, og at ordningen skal evalueres etter tre år.»

«Stortinget ber regjeringen innføre en ny søknadsordning for pensjonstilskudd for private barnehager. Søknadsordningen må være forutsigbar, med tydelig regelverk, ha et rimelig tak og være utformet slik at barnehagene får dekket dokumenterte pensjonskostnader. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en konkretisering av modellen.»

Flertallet mener at nytt system for tilskudd til private barnehager – herunder utforming av og antall sjabloner og søknadsordning – skal være en del av evalueringen. Flertallet mener at i forbindelse med innføring av ny søknadsordning for pensjon i 2026 må private barnehager dokumentere sine utgifter til pensjon i året de søker for.

Flertallet mener at tilskudd til pensjon, både etter hovedregelen og søknadsordningen, må legges til rette for en likestilling av ansatte i private og kommunale barnehager med hensyn til pensjon, både når det gjelder kvalitet og nivå på ytelsene, og det må derfor kunne søkes om dekning av dokumenterte pensjonskostnader.

Flertallet er kjent med at bruk av kommunale premiefond, samt vilkår om at barnehagen har pensjonsavtale inngått før 1. januar 2019, har redusert muligheter for at private barnehager får dekket sine pensjonskostnader i eksisterende søknadsordning. Flertallet understreker at tidspunkt for inngått avtale ikke skal være et kriterium i ny søknadsordning, samt at bruk av kommunale premiefond skal holdes utenfor beregningene.

Flertallet viser til at konsekvenser av et nytt regelverk vil påvirke kommunale tilskudd, og ber regjeringen følge med på virkningene av nytt tilskuddssystem etter at det har trådt i kraft. Flertallet understreker at en ny søknadsordning skal gjelde uavhengig av hvilken dato pensjonsavtalen er inngått.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Venstre, viser til at kommunene gjennom inntektsystemet er kompensert for å dekke private barnehagers nåværende pensjonsutgifter, men at innretningen av søknadsordningen har ført til at barnehager ikke har fått dekket sine pensjonsutgifter, selv om kommunene er finansiert for dette. Dette flertallet viser derfor til

at det er budsjettmessig dekning for at flere barnehager kan få dekket pensjonsutgiftene gjennom en ny søknadsordning.

Dette flertallet ber regjeringen innføre ny søknadsordning fra 2026.

Midlertidig forhøyede kostnader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, mener at en ny søknadsordning også vil kunne bidra til å kompensere barnehager for midlertidige høye utgifter i enkeltår, eksempelvis i forbindelse med innføring av AFP. Flertallet mener at kompensasjon for midlertidig forhøyede kostnader skal tre i kraft fra 2027.

Flertallet er opptatt av samtidig finansiering ved innføring og endring av eksisterende AFP-ordninger.

Flertallet mener at nye elementer som dagens rammetilskudd til kommune ikke tar høyde for, må finansieres fra ikrafttredelse.

Flertallet fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til hvordan søknadsordningen for pensjonstilskudd for private barnehager kan bidra til å kompensere barnehager for midlertidige høye utgifter i enkeltår, eksempelvis i forbindelse med innføring av AFP.»

Forvaltningskostnader ved pensjonsordningene

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, mener at lovforslaget er uklart når det gjelder om den øvre grensen som den høyeste prosentsatsen for beregning av pensjonstilskudd ikke skal overstige, skal inkludere kostnader til administrasjon og forvaltning av pensjonsordningen. Flertallet viser til at grensen for årlig innskudd i tjenestepensjonsloven § 4-7 inkluderer kostnader for administrasjon og forvaltning av pensjonsordningen, jf. tjenestepensjonsloven § 4-7 andre ledd og § 4-8.

På bakgrunn av dette mener flertallet at prosent-satsene, inkludert den øvre grensen for pensjonstilskudd, som fastsettes i forskrift, skal ta høyde for kostnader for administrasjon og forvaltning av pensjonsordningene.

Særregel for private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenestepensjon

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Venstre, viser til at proposisjonen følger opp avtalen med at det innføres en særregel for private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig

lig tjenestepensjon. Dette flertallet viser til at formålet med ordningen er at disse barnehagene skal få dekket pensjonskostnadene sine. Dette flertallet støtter at de aktuelle barnehagene navngis i forskrift, og at den øvre grensen fastsettes nasjonalt. I tråd med avtalen skal den øvre grensen være basert på dagens kostnadsnivå for pensjon i disse barnehagene, med høyde for årlig reguleringspremien samt tilsvarende pensjonsordninger i kommunale barnehager

Dette flertallet viser til at de navngitte barnehagene er omfattet av særregelen så lenge de har dokumenterte historiske forpliktelser.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til høringsinnspillet fra IKO, som peker på at ikke alle barnehager med historiske pensjonsforpliktelser vil treffes av denne særregelen. Konsekvensen er en økonomisk byrde for eiere av nedlagte barnehager.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med IKO og sørge for at de barnehagene som ikke treffes av særregelen for private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenestepensjon, også får dekket sine historiske pensjonskostnader.»

TILSKUDD TIL EIENDOM

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Venstre, viser til at hensikten med eiendomstilskuddet er å gi en kompensasjon for rente- og avskrivningskostnader knyttet til barnehagebygg på et nøkternt nivå tilsvarende dagens tilskudd. Flertallet mener at tilskuddsnivået skal videreføres på samme nivå som i dag og gi tilstrekkelig økonomisk handlingsrom til å kunne etablere nye barnehager og gjøre nødvendig rehabilitering.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, vil framheve behovet for å rehabilitere en rekke eldre barnehager, både for å innfri nye krav som har kommet med tiden, samt rehabilitering i tråd med slitasje på bruk over lang tid. Dette flertallet mener at tilskuddene skal sette barnehagene i stand til å kunne gjøre nødvendige oppgraderinger og rehabilitering. Dette flertallet ber regjeringen i arbeidet med forskrift følge opp avtalen i Stortinget, hvor det foreslås å avvike dagens modell med beregning av tilskudd basert på tallgrunnlag fra Husbanken og differensieringen etter barnehagens godkjenningsår for ordinære barnehager.

På bakgrunn av avtalen inngått i Stortinget fremmer dette flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjøre en helhetlig vurdering av treffsikkerheten i tilskudd til eiendom og private barnehagers eiendomskostnader og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Vurderingen skal gjøres i lys av nytt tallgrunnlag og erfaringene med nytt eiendomstilskudd, den mulige ordningen for støtte til rehabilitering av barnehagebygg samt øvrige endringer i tilskuddsregelverket.»

«Stortinget ber regjeringen utrede en ordning for at private barnehager skal kunne få støtte til rehabilitering av barnehagebygg, i form av låneordning i Husbanken eller andre innretninger som vil oppfylle det samme formålet. Ordningen skal legge vekt på behovet til små og ideelle barnehager. Utredningen må gjøre rede for eventuell statsstøtteproblematikk og behov for krav knyttet til salg av barnehagebygg det er mottatt støtte til.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Venstre, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i arbeidet med mer treffsikre vurderinger av eiendomskostnader for private barnehager vurdere om det er behov for en egen regel om bruk av tilskudd til eiendomskostnader, og hvordan denne eventuelt kan utformes slik at den treffer formålet med reguleringen.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til Innst. 159 S (2024–2025), jf. Dokument 8:36 S (2024–2025), hvor Sosialistisk Venstreparti og Rødt i mindretall fremmet forslag om å få en lovfestet grense for hvor mye av offentlige tilskudd til barnehage og foreldrebetaling i barnehagen som kan brukes på kostnader til fast eiendom, herunder husleie, og et forslag om et lovfestet krav om at overskudd fra salg av barnehageeiendom som har mottatt offentlige tilskudd til eiendom, skal tilfalle framtidige husleieutgifter i barnehagen.

Disse medlemmer viser til saken «Norske barnehager betaler 970 millioner i husleie til utlandet», som ble publisert av journalistene Geir Molnes, Jørgen Jelstad og Hans Jordheim i både Utdanningsnytt og E24 10. mai 2025. I saken kommer det frem at eierskapet til et barnehagebygg kan ha svært stor betydning for hvilke kostnader en barnehage vil ha til husleie. Her kommer det frem et eksempel med to barnehager som ligger side om side på Grefsen i Oslo, hvor barnehagen som har et utenlandseid barnehagebygg har en husleie som er omtrent dobbelt så høy som nabobarnehagen, som på sin side leier av et lokalt sameie. Videre i saken kommer det frem at dette dessverre ikke kun er et grelt eksempel. Analysen journalistene har gjennomført av et stort tallmateriale fra Utdanningsdirektoratet, viser at barneha-

ger med utenlandseide bygg har nesten dobbelt så høy husleie som andre barnehager. Prisen for å leie et barnehagebygg eid av utenlandske eiere lå i snitt på 25 000 kroner, mens leieprisen for de norskeide barnehagene i snitt var på 13 000 kroner.

Disse medlemmer mener at denne saken viser at det er et stort behov for å innføre strengere regulering av driftstilskuddet, med en øvre grense for hvor mye av offentlige tilskudd til barnehage og foreldrebetaling som kan brukes på kostnader til fast eiendom, herunder husleie, slik at utenlandske eiere ikke kan tjene store penger på å sette kunstig høy leiepris. Disse medlemmer er derfor kritiske til at proposisjonen ikke fremmer forslag om å stille tydeligere krav til eiendomsstilskudd og krav om hvor mye av offentlige tilskudd til barnehage og foreldrebetaling som kan brukes på kostnader til fast eiendom. Resultatet av manglende regulering er at en større del av driftstilskuddet går til husleie fremfor bemanning og tilbudet til barna i barnehagen.

Overføring av eiendom

Komiteen viser til at departementet foreslår å lovfeste at private barnehager skal melde fra til kommunen og Utdanningsdirektoratet ved overføring av eiendom, og at melding om nedleggelse, eierskifte, overføring av eiendom og andre organisatoriske endringer skal gis så snart endringen er besluttet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at mange av barnehageeiendommene som er solgt siden 2016, er solgt med såkalt sale-leaseback- og triple-net-avtaler. Dette er blant annet omtalt av E24/Utdanningsnytt, senest i en artikkel publisert 10. mai 2025. Sale-leaseback innebærer at barnehagebyggene som blir solgt, inneholder avtaler om tilbakeleie. Dette er med på å øke verdien på eiendommen, da prisen baserer seg på forventede fremtidige inntekter. Triple-net innebærer at leietager må stå for utgifter til blant annet vedlikehold og reparasjoner. Dette er med på å drive opp eiendomskostnadene til de kommersielle barnehagene som har solgt sine bygg.

Disse medlemmer vil vise til at For Velferdsstaten har undersøkt hvordan slike finansielle grep påvirker barnehageøkonomien blant annet i Larvik kommune. Gjennomgangen har vist at husleien i barnehagene med denne typen avtaler er vesentlig høyere enn i andre private barnehager i kommunen. Dette er et problem, all den tid det er penger som skulle gått til det beste for barna, som i slike tilfeller er brukt til å blåse opp salgsprisen til det beste for eierne. De store salgene av barnehageeiendommer til utlandet er allerede gjennomført, og det er vanskelig å gjøre noe med disse. Likevel mener disse medlemmer at denne praksisen ikke kan fortsette.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede muligheter for å forhindre at barnehageeiendommer selges med såkalt sale-leaseback- og triple-net-avtaler, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til vedtak nr. 35, pkt. 44, 2. desember 2021, som ble fattet i budsjettforliket for 2022 mellom regjeringen og Sosialistisk Venstreparti:

«Stortinget ber regjeringen i forskrift og lovforslag innføre meldeplikt til kommunen når eiendomsrett til barnehage i kommunen blir overført til andre enn staten eller den fylkeskommune der eiendommen ligger, og utrede hvordan det kan innføres en forkjøpsrett for kommuner.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener det er positivt at den nye loven foreslår meldeplikt for private barnehager, også ved overføring av eiendom, og at meldingen skal gis så snart endringen er besluttet, jf. ny § 23 c. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen sendte ut på høring en kommunal forkjøpsrett. Disse medlemmer viser videre til Innst. 159 S (2024–2025), jf. Dokument 8:36 S (2024–2025), hvor Sosialistisk Venstreparti og Rødt i mindretall fremmet forslag om å utrede en modell for kommunal forkjøpsrett som sikrer at kommuner får en rettighet til å kjøpe tilbake barnehagebygg som på ulikt vis er offentlig finansiert, enten gjennom tilskudd, offentlige støtteordninger som lån i Husbanken eller ved at barnehagene har fått tilgang på gratis eller svært redusert tomtepris ved bygging av barnehagen.

Disse medlemmer viser tilbake til artikkelen fra Utdanningsnytt og E24 som det allerede er referert til. Disse medlemmer mener at det fremgår av saken at siden 2019 er minst 464 barnehagebygg solgt til utlandet for mer enn 14 mrd. kroner. Ettersom husleien hos de utenlandskeide er nesten dobbelt så dyr som de norskeide barnehagebyggene, er det viktig å få tilbake eierskapet av barnehagebyggene, for å forhindre en svært uheldig utvikling hvor man må legge på stadig større betalinger fra det offentlige og fra foreldre for å beholde det samme tilbudet som er i dag. Disse medlemmer mener derfor det haster med å få gitt kommunene en kommunal forkjøpsrett ved salg av barnehagebygg som på ulik vis er offentlig finansiert.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Barnehageloven ny § 10 a skal lyde:

§ 10 a *Kommunal forkjøpsrett*

Kommunen har forkjøpsrett når en barnehageeiendom i kommunen skal selges. Departementet kan gi forskrift om kommunal forkjøpsrett.»

«Barnehageloven ny § 23 d skal lyde:

§ 23 d *Disponering av overskudd fra salg av barnehageeiendom*

Dersom barnehagen selger barnehageeiendommen, skal overskuddet fra salget benyttes til å dekke barnehagens framtidige kostnader til husleie. Departementet kan gi forskrift om hva som regnes som salg av barnehageeiendom, overskudd fra salg og dekning av framtidige kostnader til husleie.

Barnehageloven § 21 tredje ledd skal lyde:

Dersom barnehagen oppfyller kravene i § 23, kan barnehagen disponere et eventuelt overskudd fritt, *med de begrensninger som følger av § 23 d.*»

Krav til bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling

Komiteen viser til at det foreslås endringer i kravene til private barnehagers bruk av tilskudd og foreldrebetaling. Komiteen merker seg at departementet foreslår å presisere at kostnadene også må ha et omfang som er rimelig for å oppnå formålet med anskaffelsen eller ytelsen. Videre foreslås det endringer i bestemmelsen om hva som menes med nærstående i barnehageloven.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at avtalepartene Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus kom til en enighet om et driftstilskudd som ikke setter grenser for profittuttak for private kommersielle eiere av barnehager. Disse medlemmer viser til at det over mange år har vært bred enighet om å ha et utbytteforbud i norsk skole, jf. § 6-3 Krav til bruken av offentlige tilskot og skolepenger i lov om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova):

«Alle offentlige tilskot og skolepenger skal kome elevane til gode. Dette inneber mellom anna at skolen ikkje kan

- gi utbytte eller på annan måte overføre overskot til eigarane eller deira nærstående, verken når skolen er i drift eller om drifta blir nedlagd
- pådra seg kostnader i form av leigegifter for eiendom eller lokale som tilhører skolens eigarar eller deira nærstående eller på anna måte pådra seg kostnader som kan innebære at alle offentlige tilskot eller eigendelar frå elevane ikkje kjem elevane til gode.»

Disse medlemmer viser til at barnehager er en pedagogisk institusjon, og mener at det bør være de samme kjørereglene for private aktører ved drift av barnehage på lik linje som private skoler. Disse medlemmer mener det er svært uheldig at partene ikke kunne komme til enighet om en lovproposisjon som la

frem et forslag om utbytteforbud for private barnehager på lik linje med lovverket for private skoler.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme et lovforslag om å endre barnehageloven for å sikre at alle offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal komme barna til gode, på lik linje med privatskolelova § 6-3 Krav til bruken av offentlige tilskot og skolepenger.»

«Barnehageloven § 23 skal lyde:

§ 23 *Krav til bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling i private barnehager*

Offentlige tilskudd og foreldrebetaling som en barnehage mottar, skal komme barna i barnehagen til gode. Dette innebærer blant annet at barnehagen

- bare skal benytte offentlige tilskudd og foreldrebetaling til å dekke kostnader som direkte gjelder godkjent drift av barnehagen, og som har et omfang som er rimelig for å oppnå formålet med anskaffelsen eller ytelsen*
- ikke skal foreta transaksjoner overfor nærstående på vilkår som avviker fra det som ville vært fastsatt mellom uavhengige parter. Dette gjelder også transaksjoner med fysiske eller juridiske personer som har en felles økonomisk interesse med den som er ansvarlig for barnehagen, eller med nærstående*
- ikke skal ha vesentlig lavere personalkostnad per heltidsplass enn det som er vanlig i tilsvarende kommunale barnehager*
- ikke skal låne ut midler som stammer fra offentlige tilskudd eller foreldrebetaling. Kortsiktige utlån i form av en konsernkontoordning som kommer barna i barnehagen til gode, er likevel tillatt*
- ikke skal gi utbytte eller på annen måte overføre overskudd til barnehagens eiere eller deres nærstående, hverken når barnehagen er i drift, eller om barnehagedriften blir lagt ned.*

Barnehagen skal kunne dokumentere at offentlige tilskudd og foreldrebetaling er brukt i samsvar med denne paragrafen.

Departementet kan gi forskrift om regnskap, revisjon, rapportering og dokumentasjon, *og om forbudet mot å gi utbytte eller på annen måte overføre overskudd, jf. første ledd bokstav e.*»

Opptak og dimensjonering

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Venstre, viser til at proposisjonen oppfyller avtalen inngått i Stortinget ved at det ikke foreslås å innføre en hjemmel for at kommunen kan redusere antall plasser en privat barnehage kan få tilskudd for. Flertallet mener at kommunen i samarbeid med de private bar-

nehagene skal dimensjonere kapasiteten i det samlede barnehagetilbudet, og at det skal tas hensyn til ulike familiers behov, ønsket om å opprettholde en barnehagestruktur for både sentrale og mindre sentrale områder, og nødvendigheten av forutsigbarhet for barnehagene og familiene.

Flertallet støtter at regjeringen følger med på utviklingen om hvordan antallet barnehageplasser tilpasses ut fra barnetallet og behovet i kommunene.

Flertallet er enige om å videreføre dagens regler om at kommunen som barnehagemyndighet skal legge til rette for en samordnet opptaksprosess, der foreldres ønsker og behov tillegges stor vekt ved selve opptaket.

Flertallet ber regjeringen komme tilbake til hvordan kommunen kan ta ytterligere hensyn til barn med særskilte behov ved opptak, i tråd med felles innspill fra KS og PBL.

Flertallet fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan det kan tas ytterligere hensyn til barn med særskilte behov ved opptak, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Flertallet viser videre til at proposisjonen følger opp enigheten om å innføre en ordning med etableringsgodkjenning for nye private barnehager. Flertallet mener dette vil gi et enklere og mer forutsigbart system for både private barnehager og kommunen, fordi det fjerner behovet for at private barnehager søker om forhåndstilsagn om tilskudd før søknad om godkjenning av barnehagedrift.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ønsker at kommunene skal få en lovfestet rett til å dimensjonere det helhetlige barnehagetilbudet i kommunen. Ved fallende fødselstall i kommunene vil det i de fleste kommuner være et behov for å redusere antall barnehageplasser som finansieres av kommunen. Slik lovverket er utformet, og i forslaget til endringer i loven, kan kommunene kun legge ned de kommunale barnehageplassene, og ikke de private. Kommunene risikerer dermed å måtte legge ned alle sine kommunale barnehager, uten å ta hensyn til foreldrenes ønsker og behov i kommunene. Disse medlemmer mener dette er prinsipielt feil, demokratisk uheldig og fører til en svært uheldig behandlingsprosess ved nedleggelser av barnehager.

Disse medlemmer viser til Innst. 159 S (2024–2025), jf. Dokument 8:36 S (2024–2025), hvor Sosialistisk Venstreparti og Rødt fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag til lovendringer som sørger for at kommunene i større grad får rett til å styre det helhet-

lige barnehagetilbudet i den enkelte kommune, for å forhindre at det utelukkende er kommunale barnehager som må legges ned ved fallende fødselstall i kommunene.»

Disse medlemmer mener at konsekvensene ved å ikke gi kommunene en lovfestet rett til å dimensjonere det helhetlige tilbudet er å indirekte bygge ned familiers valgfrihet, mangfoldet og en demokratisk styrt barnehagesektor.

Disse medlemmer mener det er behov for betydelige lovendringer for å få et lovverk som tar tak i de strukturelle problemene i finansieringen av private barnehager.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Barnehageloven ny § 15 a skal lyde:

§ 15 a Adgang til å redusere antall barnehageplasser en barnehage kan få tilskudd for

Kommunen kan redusere antall barnehageplasser en barnehage kan få tilskudd for, når det er nødvendig for å hindre for mange barnehageplasser i hele eller deler av kommunen. I vurderingen skal kommunen ta utgangspunkt i at reduksjonen skal fordeles forholdsmessig mellom barnehagene i kommunen, men kommunen skal også legge vekt på behovet for barnehageplasser i ulike deler av kommunen og behovet for å opprettholde barnehageplasser i barnehager med et særskilt pedagogisk tilbud.

Vedtak etter første ledd skal fattes minimum to år før iverksettelse.»

Ideelle og enkeltstående barnehager

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Venstre, merker seg at det i proposisjonen foreslås å lovfeste en definisjon av «ideelle» i tråd med avtale om styring og finansiering av barnehager inngått i Stortinget.

Flertallet mener at en god definisjon av ideelle barnehager må være tydelig avgrenset, og at det bør vurderes om det kan være behov for ytterligere krav for å sikre dette.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede om det er behov for å stille ytterligere krav til definisjonen av ideelle barnehager for at den skal virke etter intensjonen, herunder om det må stilles krav til andre ledd i organisasjonen hvis en ideell barnehage er del av et konsern eller eierstruktur.»

Flertallet viser til at proposisjonen følger opp avtalen om hva en kommune kan legge vekt på ved vurde-

ring av etableringsgodkjenning, herunder hensynet til om barnehagen er ideell.

Menighetsbarnehager

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, viser til at menighetsbarnehagene kjennetegnes av å ha vært i drift lenge, med gjennomsnittlig stiftelsesår i 1982. Flertallet viser til at kravet i dagens forskrift om «at barnehagen må være ny eller ha stor øking i godkjent areal» for å få maksimalt kapitaltilskudd, gjør det krevende for disse barnehagene å rehabilitere gamle bygg. Flertallet ber om at det må tas hensyn til dette i innretningen av eendomstilskudd og ordningen for støtte til rehabilitering som regjeringen skal utrede.

Samiske barnehager

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre, peker på samiske barnehagers vesentlige betydning for å ivareta samisk språk og kultur. Flertallet er tydelige på at alle kommuner har et særskilt ansvar for å bidra til ivaretagelse av samisk språk og kultur.

Åpne barnehager

Komiteen viser til at åpne barnehager er en viktig arena for fellesskap og en effektiv integreringsarena. Komiteen har merket seg at åpne barnehager mottar tilskudd etter antall plasser de er godkjente for. Komiteen har videre merket seg at dersom besøkstallet i barnehagen over tid er lavere enn dette tallet, kan kommunene legge et lavere barnetall til grunn.

Komiteen understreker betydningen av forutsigbarhet også for åpne barnehager og fremmer på dette grunnlag følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 8 fjerde ledd andre punktum bør endres, slik at kommunen ikke har anledning til å legge et annet barnetall til grunn, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Bemanning i barnehagen

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener barnehagen er en viktig del av den moderne velferdsstaten og derfor også en viktig samfunnsinstitusjon. I 2024 gikk 94,4 pst. av barn i alderen 1–5 år i barnehage. Barn tilbringer en stor andel av våken tid i barnehagen, og det er en viktig arena for lek, sosial utvikling, samspill og tilegnelse av ferdigheter. Gode barnehager er viktig for barna, foreld-

re og samfunnet. Det er de ansatte i barnehagen som utgjør den viktigste faktoren for kvalitet i barnehagene. Disse medlemmer viser til at landets barnehager over tid har stått i en bemanningskrise, og svært mange ansatte rapporterer om en hverdag hvor det ikke er mulig å gjøre pålagte oppgaver på grunn av lav bemanning gjennom dagen.

Tall fra Utdanningsdirektoratet viser at bare 3 pst. av landets barnehager er fullt bemannet mer enn sju timer om dagen. Nesten en tredjedel er ikke fullt bemannet i mer enn tre timer om dagen.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en ordning hvor gruppestørrelsen i barnehager kan reduseres når det er flere barn med omfattende vedtak om spesialpedagogisk oppfølging i barnegruppa.»

Disse medlemmer er kritiske til at det ikke er foreslått lovendringer om bemanning, da det er systematisk lavere bemanning i private barnehager sett opp mot de kommunale barnehagene. Ifølge statistikk fra Utdanningsdirektoratet har de private barnehagene lavere kostnader enn de private, hvor hovedårsaken er lavere personalkostnader. Ifølge Utdanningsdirektoratet skyldes det både lavere bemanning, målt i flere oppholdstimer per årsverk, og lavere utgifter til lønn og pensjon. Det kommer ytterligere frem at det er lavest personalkostnader i konsern, og flere barn må dele på barnehagelæreren hos de store kjedene. De fem største kjedene har også desidert lavest andel barne- og ungdomsarbeidere. At de store konsernene kan spare penger på kompetanse og bemanning, er noe denne lovproposisjonen burde tatt tak i, og disse medlemmer mener det er en tapt mulighet til å sikre en god og trygg barnehage for alle barn, uavhengig av om man går i en offentlig eller i en privat barnehage eid av et stort konsern.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Barnehageloven § 26 første ledd nytt andre og tredje punktum skal lyde:

Kravet i første punktum gjelder for hele åpningstiden. Barnehagen skal sette inn vikarer når det er nødvendig for å oppfylle kravet i første punktum.»

«Barnehageloven § 26 andre ledd første punktum skal lyde:

I en barnegruppe skal forholdet mellom ansatte og barn minst være én ansatt per tre barn når barna er under tre år og én ansatt per seks barn når barna er over tre år.»

Åpningstider

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, er opptatt av at barn og foresatte har ulike behov for åpnings- og ferietid, og slår fast at ny hjemmel som gir kommunene hjemmel til å gi forskrift om åpningstid, ikke bør kunne brukes til å innskrenke private barnehagers mulighet til å ha lenger åpent enn kommunale barnehager eller færre uker med feriestengt.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet mener at proposisjonens forslag om forskrift om barnehagenes åpningstid vil innskrenke barnehagenes mulighet til å tilby en fleksibilitet som kommer familierne som bruker barnehagen, til gode.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at kommuner skal gis hjemmel til å gi forskrift om åpningstider. Dette er viktig for å sikre at det er tilstrekkelig bemanning i barnehagens åpningstid, slik det også er omtalt i den nye veilederen for tilstrekkelig bemanning i barnehage. Disse medlemmer er uenige med flertallet, som ikke vil la kommuner innskrenke åpningstidene til de private barnehagene. Flere partier har vært opptatt av likebehandling, og det må gjelde begge veier. Det er ingen grunn til at kommunen ikke skal kunne innskrenke åpningstider i private barnehager gjennom forskrift. Det er selvsagt et gode at foreldre med ulike arbeidssituasjoner kan tilbys fleksibilitet, men dette kan ikke gå på bekostning av barnas rett på et godt tilbud med tilstrekkelig bemanning. Veilederen fra regjeringen slår fast at bemanningsnormen gjelder i hele barnehagens åpningstid, og disse medlemmer mener at det derfor også må være mulig for kommunene, som er tette på barnehagetilbudet, å regulere åpningstider til det beste for barna.

System for kvalitetsutvikling

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre, viser til at private barnehager bidrar med kvalitet og mangfold til barnehagesektoren.

Flertallet viser til at barnehagekjeder har bidratt med systematikk, kunnskap og kvalitetsarbeid i tillegg til mangfold og variasjon i barnehagesektoren.

Flertallet mener at arbeidet med et nytt system for kvalitetsutvikling for barnehagene er viktig, og har merket seg at forskningsbidrag inngår i arbeidet med å utvikle og drifte et kvalitetsutviklingsverktøy for barnehagesektoren.

Krav om selvstendig rettssubjekt

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Venstre, viser til avtalen mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus og omtalen der av Prop. 78 L (2023–2024) om innføring av hjemmel til å gi forskrift om unntak fra kravet om selvstendig rettssubjekt i særlige tilfeller samt unntak fra kravet til samlet barnehageanlegg.

Flertallet viser til at partiene som stod bak avtalen, var enige om at denne muligheten for å gi unntak skal benyttes når vilkårene er til stede, og at det skal utarbeides veiledning til kommunene for disse vurderingene. Flertallet viser til at det er viktig med transparens og åpenhet med regnskapstall.

Flertallet mener videre det er behov for tilpassinger for ideelle barnehager, og viser til at stiftelsen Trondhjems Asylselskap og Stiftelsen Kanvas har bedt om unntak for krav om selvstendig rettssubjekt. Flertallet mener at det bør tas hensyn til ideelle barnehager, slik at man unngår at man mister mangfoldet i sektoren.

Flertallet viser til at gårdsbarnehager også kan ha utfordringer knyttet til organisering og å skille barnehagedrift fra øvrig gårdsdrift, noe flertallet også mener det bør rettes oppmerksomhet mot.

Flertallet vil påpeke at formålet med tilbakehold av tilskudd etter § 53 tredje ledd er å fremtvinge regelverksetterlevelse, og at tilbakehold av tilskudd skal opphøre når regelverksbruddet opphører.

Endringer i tilsyns- og reaksjonsbestemmelsene

Komiteen merker seg at departementet foreslår endringer i tilsyns- og reaksjonsbestemmelsene i barnehageloven.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til vedtak nr. 35, pkt. 45, 2. desember 2021, fattet etter budsjettforliket for 2022, mellom regjeringen og Sosialistisk Venstreparti:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag for å gjeninnføre kommunenes rett til å føre tilsyn med private barnehager, herunder gi kommunene innsyn i alle økonomiske disposisjoner i barnehager i kommunen som mottar tilskudd.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at departementet foreslår å lovfeste at Utdanningsdirektoratet kan føre tilsyn med bruk av kostpenger i private barnehager og fatte vedtak om reaksjoner ved brudd på kravene. Disse medlemmer mener at denne lovendringen er et viktig grep for å få større kontroll over pengebruken til de

private barnehageeierne, slik at man i større grad kan sikre at pengene ikke blir brukt på andre formål.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen treffe nødvendige tiltak for å sikre at kommunene er godt rigget for å håndtere det nye regelverket for driftstilskudd til private barnehager, og rapportere tilbake til Stortinget om hvordan dette gjøres.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen sikre at alle særlige forhold som bidrar til høyere kostnader i kommunale barnehager, kan holdes utenfor beregningen av grunntilskuddet.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget innen juni 2026 med forslag om å lovfeste at kommunene skal fatte vedtak om tildeling av driftstilskudd til private barnehager minst én gang i året.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utrede differensiert administrasjonspåslag med mål om å demme opp for stor driftsfordelene som ikke tilfaller mindre, enkeltstående barnehager, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen se til at det utformes fem sjablonger for den nye modellen for pensjonstilskudd for private barnehager.

Forslag 6

Barnehageloven ny § 19 b skal lyde:

§ 19 b *Pensjonstilskudd til private barnehager*

Kommunen skal gi pensjonstilskudd til private barnehager som har rett til tilskudd etter § 19 første eller andre ledd. Tilskuddet skal dekke den private barnehagens utgifter til pensjon, begrenset til en øvre grense.

Departementet kan gi forskrift om tilskudd til pensjon.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen gå i dialog med IKO og sørge for at de barnehagene som ikke treffes av særregelen for private barnehager med historiske forpliktelser basert på avtaler om offentlig tjenestepensjon, også får dekket sine historiske pensjonskostnader.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen utrede muligheter for å forhindre at barnehageeiendommer selges med såkalt sale-leaseback- og triple-net-avtaler, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Forslag 9

Barnehageloven ny § 10 a skal lyde:

§ 10 a *Kommunal forkjøpsrett*

Kommunen har forkjøpsrett når en barnehageeiendom i kommunen skal selges. Departementet kan gi forskrift om kommunal forkjøpsrett.

Forslag 10

Barnehageloven ny § 23 d skal lyde:

§ 23 d *Disponering av overskudd fra salg av barnehageeiendom*

Dersom barnehagen selger barnehageeiendommen, skal overskuddet fra salget benyttes til å dekke barnehagens framtidige kostnader til husleie. Departementet kan gi forskrift om hva som regnes som salg av barnehageeiendom, overskudd fra salg og dekning av framtidige kostnader til husleie.

Barnehageloven § 21 tredje ledd skal lyde:

Dersom barnehagen oppfyller kravene i § 23, kan barnehagen disponere et eventuelt overskudd fritt, med de begrensninger som følger av § 23 d.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen fremme et lovforslag om å endre barnehageloven for å sikre at alle offentlige tilskudd og foreldrebetaling skal komme barna til gode, på lik linje med privatskolelova § 6-3. Krav til bruken av offentlige tilskot og skolepengar.

Forslag 12

Barnehageloven § 23 skal lyde:

§ 23 *Krav til bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling i private barnehager*

Offentlige tilskudd og foreldrebetaling som en barnehage mottar, skal komme barna i barnehagen til gode. Dette innebærer blant annet at barnehagen

- bare skal benytte offentlige tilskudd og foreldrebetaling til å dekke kostnader som direkte gjelder godkjent drift av barnehagen, og som har et omfang som er rimelig for å oppnå formålet med anskaffelsen eller ytelsen*
- ikke skal foreta transaksjoner overfor nærstående på vilkår som avviker fra det som ville vært fastsatt mellom uavhengige parter. Dette gjelder også transaksjoner med fysiske eller juridiske personer som har en felles økonomisk interesse med den som er ansvarlig for barnehagen, eller med nærstående*

- c. *ikke skal ha vesentlig lavere personalkostnad per heltidsplass enn det som er vanlig i tilsvarende kommunale barnehager*
- d. *ikke skal låne ut midler som stammer fra offentlige tilskudd eller foreldrebetaling. Kortsiktige utlån i form av en konsernkontoordning som kommer barna i barnehagen til gode, er likevel tillatt*
- e. *ikke skal gi utbytte eller på annen måte overføre overskudd til barnehagens eiere eller deres nærstående, hverken når barnehagen er i drift, eller om barnehagedriften blir lagt ned.*

Barnehagen skal kunne dokumentere at offentlige tilskudd og foreldrebetaling er brukt i samsvar med denne paragrafen.

Departementet kan gi forskrift om regnskap, revisjon, rapportering og dokumentasjon, og om forbudet mot å gi utbytte eller på annen måte overføre overskudd, jf. første ledd bokstav e.

Forslag 13

Barnehageloven ny § 15 a skal lyde:

§ 15 a Adgang til å redusere antall barnehageplasser en barnehage kan få tilskudd for

Kommunen kan redusere antall barnehageplasser en barnehage kan få tilskudd for, når det er nødvendig for å hindre for mange barnehageplasser i hele eller deler av kommunen. I vurderingen skal kommunen ta utgangspunkt i at reduksjonen skal fordeles forholdsmessig mellom barnehagene i kommunen, men kommunen skal også legge vekt på behovet for barnehageplasser i ulike deler av kommunen og behovet for å opprettholde barnehageplasser i barnehager med et særskilt pedagogisk tilbud.

Vedtak etter første ledd skal fattes minimum to år før iverksettelse.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen utrede en ordning hvor gruppestørrelsen i barnehager kan reduseres når det er flere barn med omfattende vedtak om spesialpedagogisk oppfølging i barnegruppa.

Forslag 15

Barnehageloven § 26 første ledd nytt andre og tredje punktum skal lyde:

Kravet i første punktum gjelder for hele åpningstiden. Barnehagen skal sette inn vikarer når det er nødvendig for å oppfylle kravet i første punktum.

Forslag 16

Barnehageloven § 26 andre ledd første punktum skal lyde:

I en barnegruppe skal forholdet mellom ansatte og barn minst være én ansatt per tre barn når barna er un-

der tre år og én ansatt per seks barn når barna er over tre år.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 17

Prop. 138 L (2024–2025) Endringer i barnehageloven sendes tilbake til regjeringen.

Forslag 18

Barnehageloven § 19 tredje og nytt fjerde til syvende ledd skal lyde:

Kommunen skal behandle private barnehager som mottar tilskudd, likeverdig med kommunale barnehager. Tilskuddet skal beregnes med utgangspunkt i utgifter til drift i kommunens egne barnehager.

Kommunen kan gi tilleggstilskudd og stille vilkår for bruken av dette tilskuddet. Slikt tilleggstilskudd kan gis barnehager med særlige driftsforutsetninger eller særlige behov i barnegruppen eller ved nye tidsbegrensede kommunale satsinger. Vilkårene må ha saklig sammenheng med tilleggstilskuddet og ikke være uforholdsmessig tyngende for den private barnehagen. Kommunen skal ikke forskjellsbehandle private barnehagetilbud uten saklig grunn ved tildeling av tilleggstilskuddet.

Ved innføring av nye krav etter loven her som ikke er en del av beregningen av tilskuddet etter første ledd, skal kommunen gi tilleggstilskudd fra det tidspunktet kravene får virkning for private barnehager.

Kommunen skal vise hvordan tilskuddene er beregnet.

Departementet kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om beregning av tilskuddet, som ivaretar likeverdig behandling av private og kommunale barnehager.

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen sørge for en velfungerende søknadsordning som lar private barnehager få dekket sine faktiske dokumenterte pensjonskostnader ut over det sjablongen måtte dekke, uavhengig av når barnehagenes pensjonsavtaler måtte være inngått.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding A fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Venstre, med unntak av I ny § 14, som fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre.

Komiteens tilråding B romertall I, VII til IX fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Venstre.

Komiteens tilråding B romertall II til VI fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Venstre.

Komiteens tilråding B romertall X fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A

vedtak til lov

om endringer i barnehageloven (styring og finansiering av barnehagesektoren)

I

I lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager gjøres følgende endringer:

§ 1a overskriften skal lyde:

§ 1 a *Særlig formål*

§ 1 a første ledd skal lyde:

Private barnehager kan i vedtektene bestemme at verdiene i loven § 1 ikke skal forankres i den kristne og humanistiske arv og tradisjon.

§ 2 åttende ledd skal lyde:

Barnehagen kan tilpasse rammeplanen til lokale forhold.

§ 4 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Barnehagen kan delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn hver av de andre gruppene.

§ 4 fjerde ledd skal lyde:

Barnehagen skal sørge for at saker av viktighet forelegges foreldrerådet og samarbeidsutvalget.

§ 6 skal lyde:

§ 6 *Virksomhetens plikt til å søke godkjenning*

Virksomheter som har ansvar for barn under opplæringspliktig alder, plikter å søke godkjenning av *barnehagedriften etter § 14 a* når:

- virksomheten er regelmessig og ett eller flere barn har en ukentlig oppholdstid på mer enn 20 timer, og
- antall barn som er til stede samtidig, er ti eller flere når barna er tre år eller eldre, eventuelt fem eller flere når barna er under tre år, og
- virksomheten utføres mot godtgjøring.

Virksomheter etter første ledd må være godkjent etter § 14 a før *barnehagedriften* settes i gang.

Barnehagen skal søke om godkjenning av endringer som går utover rammene som er satt for barnehagens godkjenning etter §§ 14 eller 14 a.

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Ansvar for barnehagen*

Kommunen har ansvaret for at *kommunale barnehager* drives i samsvar med loven.

Styret for et rettssubjekt som driver en privat barnehage, har ansvaret for at barnehagen drives i samsvar med loven. Dersom barnehagens organisasjonsform innebærer at det ikke er krav om å ha et styre, tilligger ansvaret det bestemmende organ som gjelder for barnehagens organisasjonsform. For barnehager som drives som enkeltpersonforetak, er det den fysiske personen som innehar enkeltpersonforetaket, som er ansvarlig.

§ 7 a tredje ledd skal lyde:

Første ledd gjelder ikke for åpne barnehager og ikke for *eiere* som alene, sammen med nærstående eller selskap i samme konsern eier

- ordinære barnehager med til sammen færre enn tretti barn, eller
- familiebarnehager med til sammen færre enn ti barn.

§ 8 skal lyde:

§ 8 *Krav til vedtekter*

Kommunale og private barnehager skal ha vedtekter. Vedtektene skal gi opplysninger som er av betydning for foreldrenes forhold til barnehagen, herunder om

- eierforhold
- formål, jf. §§ 1 og 1 a
- opptakskriterier
- antall medlemmer i samarbeidsutvalget
- barnehagens åpningstid.

§ 9 første ledd skal lyde:

Barnehagen skal ha internkontroll for å sikre at kravene i denne loven med forskrifter følges.

§ 9 tredje ledd skal lyde:

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal *barnehagen*

- utarbeide en beskrivelse av barnehagens hovedoppgaver, mål og organisering
- ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

§ 12 skal lyde:

§ 12 *Særlige regler om klageinstans*

Statsforvalteren er klageinstans for vedtak fattet av kommunen eller fylkeskommunen etter § 14 første og andre ledd, § 14 a, § 15, § 19 første og andre ledd, § 19 a første til fjerde ledd, § 19 b første og tredje ledd, § 19 c, §§ 24 til 26, §§ 35 til 38, § 53 og der det følger av forskrift gitt i medhold av denne loven.

Ny § 14 skal lyde:

§ 14 Etableringsgodkjenning av private barnehager

Kommunen kan godkjenne søknader om etablering av private barnehager og søknader om endringer i etableringsgodkjenningen. Kommunen skal legge vekt på behovet for nye barnehageplasser og barnehagestrukturen i kommunen. I tillegg kan kommunen legge vekt på om barnehagen er ordinær, familiebarnehage eller åpen barnehage, om barnehagen har et særskilt pedagogisk tilbud, om barnehagen er ideell, og søkerens seriøsitet og egnethet. Med ideelle barnehager menes barnehager som ikke har erverv til formål, og som reinvesterer overskudd i barnehagedrift.

Kommunen kan ved etableringsgodkjenningen stille vilkår som har saklig sammenheng med godkjenningen, og som ikke er uforholdsmessig tyngende for barnehagen.

En etableringsgodkjenning faller bort dersom barnehagedriften ikke er startet opp i løpet av fem år etter at godkjenningen ble gitt, eller barnehagedriften legges ned.

Departementet kan gi forskrift om godkjenning og drift av familiebarnehager.

Nåværende § 14 blir § 14 a og skal lyde:

§ 14 a Driftsgodkjenning av kommunale og private barnehager

Kommunen avgjør søknader om godkjenning av barnehagedriften og endringer av driften ved godkjente barnehager etter en vurdering av barnehagens egnethet ut fra formål og innhold, jf. §§ 1, 1 a og 2.

Kommunen kan ved godkjenningen av barnehagedriften sette krav om antall barn, barnas alder og oppholdstid begrunnet i barnehagens egnethet ut fra formål og innhold, jf. §§ 1, 1 a og 2.

Ny § 14 b skal lyde:

§ 14 b Midlertidig godkjenning i en situasjon med svært mange fordrevne

Departementet kan gi forskrift om midlertidig godkjenning ved etablering av barnehager og barnehageplasser som opprettes for å dekke et midlertidig behov som følge av at det kommer svært mange fordrevne barn under opplæringspliktig alder fra Ukraina.

Departementet kan gi forskrift om unntak fra kravene til organisering i § 7 a for ordinære barnehager som har fått midlertidig godkjenning etter forskrift med hjemmel i første ledd.

Nåværende § 14 a blir ny § 14 c.

§ 15 første og andre ledd skal lyde:

Kommunen kan godkjenne etablering av private familiebarnehager og endringer ved godkjente familiebarnehager. Reglene i §§ 14 og 19 gjelder tilsvarende.

Godkjenning av barnehagedriften for kommunale og private familiebarnehager etter § 14 a omfatter virksomhetens organisering og det enkelte hjemms egnethet som lokale for familiebarnehagedrift.

Nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 17 første ledd skal lyde:

Alle godkjente barnehager i kommunen skal samarbeide om opptak av barn. Private barnehager skal ved opptak av barn fra andre kommuner melde fra til kommunen barnehagen er etablert i, og til kommunen der barnet er bosatt. Kommunen skal legge til rette for en samordnet opptaksprosess, der det tas hensyn til barnehagenes mangfold og egenart. Brukernes ønsker og behov skal tillegges stor vekt ved selve opptaket. Ved en samordnet opptaksprosess skal likebehandling av barn og likebehandling av kommunale og private barnehager sikres.

§ 19 skal lyde:

§ 19 Kommunalt tilskudd til private barnehager

Private barnehager med etableringsgodkjenning etter § 14 har rett til tilskudd. Kommunen skal gi tilskudd til private barnehager som har rett til tilskudd etter første punktum, og som har driftsgodkjenning etter § 14 a.

Kommunen skal gi tilskudd til private barnehager som hadde rett til tilskudd da § 14 om etableringsgodkjenning trådte i kraft. Retten til tilskudd etter første punktum faller bort dersom barnehagedriften ikke er startet opp innen 1. juni 2031 eller barnehagedriften legges ned.

Regler om tilskudd til private barnehager skal særlig legge til rette for likebehandling av private og kommunale barnehagetilbud, forutsigbarhet for private barnehager, en mangfoldig barnehagestruktur og effektiv ressursbruk.

Ny § 19 a skal lyde:

§ 19 a Driftstilskudd til private barnehager

Kommunen skal gi grunntilskudd til private barnehager som har rett til tilskudd etter § 19 første eller andre ledd. Grunntilskuddet skal beregnes ut fra ordinære driftsutgifter i kommunale barnehager, fratrasket administrasjonsutgifter, pensjonsutgifter, arbeidsgiveravgift på pensjonsutgifter og utgifter som dekkes av andre tilskudd enn rammetilskuddet til kommunen og pålagte kommunale egenandeler knyttet til slike tilskudd. Grunnlaget for beregningen er det siste tilgjengelige kommuneregnskapet.

Kommunen kan holde ordinære driftsutgifter i en kommunal barnehage som skyldes særlige driftsforut-

setninger eller særlige behov i barnegruppen, utenfor beregningen av grunntilskuddet etter første ledd. Der- som kommunen holder utgifter utenfor beregnings- grunnlaget etter første punktum, skal kommunen gi ekstra grunntilskudd til private barnehager med tilsva- rende driftsforutsetninger eller behov i barnegruppen. Kommunen kan stille vilkår for bruken av det ekstra grunntilskuddet.

Ved innføring av nye krav etter loven som ikke er en del av beregningen av grunntilskuddet etter første ledd tredje punktum, skal kommunen gi ekstra grunntil- skudd fra det tidspunktet kravene får virkning for priva- te barnehager.

Kommunen kan gi tilleggstilskudd og stille vilkår for bruken av dette tilskuddet.

Vilkår kommunen stiller etter andre ledd tredje punktum og fjerde ledd, må ha saklig sammenheng med tilskuddet og ikke være uforholdsmessig tyngende for den private barnehagen.

Kommunen skal vise hvordan tilskuddene er bereg- net.

Kommunen skal likebehandle kommunale og pri- vate barnehager ved beregning og tildeling av tilskudd til drift.

Departementet kan gi forskrift om tilskudd til drift. Forskrift etter første punktum kan gjøre unntak fra reg- lene i første og andre ledd.

Ny § 19 b skal lyde:

§ 19 b Pensjonstilskudd til private barnehager

Kommunen skal gi pensjonstilskudd til private bar- nehager som har rett til tilskudd etter § 19 første eller andre ledd. Pensjonstilskuddet skal beregnes ved å gan- ge antall årsverk i barnehagen med samlet lønn per års- verk i barnehagen, en prosentsats basert på pensjonsvil- kårene til den enkelte barnehage og lokal arbeidsgiver- avgift.

Prosentsatser for beregning av pensjonstilskudd et- ter første ledd skal være differensierte og tilpasset vilkå- rene i ulike pensjonsavtaler til private barnehager. Den høyeste prosentsatsen skal ikke overstige grensene for årlig innskudd etter lov om tjenestepensjon § 4-7. Ved fastsetting av den høyeste prosentsatsen skal det gjøres fratrekk av vanlig egenandel for ansatte i kommunale barnehager og legges til anslag på kostnader til tilleggs- produkter og anslag på kostnader til AFP.

Private barnehager med historiske forpliktelser ba- sert på avtaler om offentlig tjenestepensjon skal få dek- ket sine pensjonsutgifter opp til en øvre grense. Depar- tementet skal gi forskrift om hvilke barnehager som har rett til pensjonstilskudd etter første punktum, og om en øvre grense for dekningen.

Private barnehager skal melde fra til kommunen uten ugrunnet opphold dersom de inngår en ny pen- sjonsavtale med endrede pensjonsvilkår.

Departementet kan gi forskrift om tilskudd til pen- sjon. Forskrift gitt etter første punktum kan gjøre unn- tak fra reglene i første og andre ledd.

Ny § 19 c skal lyde:

§ 19 c Eiendomstilskudd til private barnehager

Kommunen skal gi eiendomstilskudd til private barnehager som har rett til tilskudd etter § 19 første el- ler andre ledd. Departementet skal gi forskrift om tilde- ling av, og satser for, eiendomstilskudd.

§ 20 skal lyde:

§ 20 Foreldrebetaling og kostpenger

Departementet kan gi forskrift om foreldrebetaling i barnehagen, blant annet om søskenmoderasjon, inn- tektsgradering og maksimalgrense. *Kommunen kan gi forskrift om en lavere foreldrebetaling enn det som følger av forskrift gitt etter første punktum.*

Barnehagen kan kreve betaling for kost i tillegg til for- eldrebetalingen. Kostpengene skal ikke overstige de fakt- iske utgiftene barnehagen har til mat og drikke til barna.

Ny § 20 a skal lyde:

§ 20 a Barnehagens åpningstid

Kommunen kan gi forskrift om krav til åpningstider for barnehagene i kommunen.

§ 22 skal lyde:

§ 22 Definisjon av nærstående

Med barnehagens nærstående menes

- fysiske eller juridiske personer som, direkte eller indi- rekte, eier eller kontrollerer barnehagen med minst 50 prosent*
- styremedlem, daglig leder eller annen fysisk person med beslutningsmyndighet i barnehagen*
- foreldre, søsken, barn, barnebarn, ektefelle, samboer, ektefelles foreldre og samboers foreldre til fysisk per- son etter bokstavene a og b*
- selskaper mv. som, direkte eller indirekte, eies eller kontrolleres med minst 50 prosent av nærstående etter bokstav a, b eller c.*

§ 23 første til fjerde ledd skal lyde:

Offentlige tilskudd og foreldrebetaling som en barne- hage mottar, kan bare benyttes til å dekke kostnader som direkte gjelder godkjent drift av barnehagen, og som har et omfang som er rimelig for å oppnå formålet med an- skaffelsen eller ytelsen.

Barnehagen skal ikke foreta transaksjoner overfor nærstående på vilkår som avviker fra det som ville vært fastsatt mellom uavhengige parter. Dette gjelder også transaksjoner med fysiske eller juridiske personer som har en felles økonomisk interesse med den som er ansvar- lig for barnehagen, eller med nærstående.

Barnehagen skal ikke ha vesentlig lavere personal-kostnad per heltidsplass enn det som er vanlig i tilsvarende kommunale barnehager.

Barnehagen skal ikke låne ut midler som stammer fra offentlige tilskudd eller foreldrebetaling. Kortsiktige utlån i form av en konsernkontoordning omfattes ikke av forbudet i første punktum.

Nåværende fjerde og femte ledd blir femte og nytt sjette ledd.

§ 23 c skal lyde:

§ 23 c *Meldeplikt for private barnehager*

Barnehagen skal melde fra til kommunen og Utdanningsdirektoratet ved nedleggelse, eierskifte, *overføring av eiendom* og andre organisatoriske endringer. *Meldingen skal gis så snart endringen er besluttet.* Departementet kan gi forskrift om hva som skal regnes som organisatoriske endringer, og om hvordan meldeplikten skal gjennomføres.

§ 25 nytt tredje ledd skal lyde:

Kommunen kan gi forskrift om pedagogisk bemanning og annen relevant kompetanse utover det departementet har fastsatt i forskrift etter andre ledd.

§ 26 andre ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Kommunen kan gi forskrift om krav til høyere bemanning enn det som følger av første punktum.

§ 26 tredje ledd andre punktum skal lyde:

Barnehagen skal legge uttalelse fra barnehagens samarbeidsutvalg ved søknaden.

§ 27 tredje ledd skal lyde:

Dersom det er pedagogisk forsvarlig, kan *barnehagen* ansette personer som ikke oppfyller kravet til norskprøve.

§ 28 andre ledd skal lyde:

Barnehagen kan godta annen dokumentasjon av norskferdigheter.

§ 29 tredje ledd første punktum skal lyde:

Dersom noen bruker klesplagg i strid med forbudet, skal *barnehagen* eller kommunen gi personen pålegg om å fjerne plagget.

§ 30 andre ledd skal lyde:

Barnehagen og kommunen som barnehagemyndighet kan kreve politiattest som nevnt i første ledd for andre personer som regelmessig oppholder seg i barnehagen eller har vesentlig innflytelse på barnehagens drift.

§ 42 andre ledd andre punktum skal lyde:

I alvorlige tilfeller skal styreren melde fra til den som er ansvarlig for barnehagen etter § 7.

§ 43 første ledd andre punktum skal lyde:

Styreren skal melde fra til den som er ansvarlig for barnehagen etter § 7.

§ 43 andre ledd skal lyde:

Dersom en som arbeider i barnehagen, får mistanke om eller kjennskap til at styreren i barnehagen krenker et barn med for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering eller trakassering, skal vedkommende melde fra direkte til den som er ansvarlig for barnehagen etter § 7.

§ 49 skal lyde:

Barnehagen plikter å gi barnets bostedskommune de opplysningene som er nødvendige for å kunne føre et register som nevnt i § 10 fjerde ledd.

§ 51 første ledd skal lyde:

Barnehagen plikter å stille barnehagen til disposisjon for øvingsopplæring for studenter som tar barnehagelærerutdanning.

§ 53 første ledd skal lyde:

Kommunen fører tilsyn med at barnehagene drives i samsvar med denne loven med forskrifter og med rammene som er satt for godkjenningene, med unntak av bestemmelsene i kapittel V med forskrifter.

§ 53 nytt tredje ledd skal lyde:

Kommunen kan fatte vedtak om at tilskudd til barnehagen skal holdes tilbake, reduseres eller betales tilbake til kommunen dersom barnehagen har brutt bestemmelser i loven eller forskrifter gitt med hjemmel i loven.

Nåværende tredje og fjerde ledd blir fjerde og nytt femte ledd.

§ 56 skal lyde:

§ 56 *Utdanningsdirektoratets tilsyn med økonomiske forhold i private barnehager*

Utdanningsdirektoratet fører tilsyn med at de private barnehagene drives i samsvar med bestemmelsene i § 20 andre ledd andre punktum, kapittel V med forskrifter og § 9 om internkontroll for å sikre at disse kravene følges.

Utdanningsdirektoratet kan gi pålegg til barnehagen om å rette ulovlige forhold. Hvis fristen for å etterkomme pålegget ikke overholdes eller forholdet ikke lar seg rette, kan Utdanningsdirektoratet fatte vedtak om tidsbegrenset eller varig stenging av barnehagen.

Utdanningsdirektoratet kan fatte vedtak om at tilskudd til barnehagen skal holdes tilbake eller reduseres dersom barnehagen har brutt bestemmelser i § 20 and-

re ledd andre punktum, kapittel V med forskrifter eller § 9 om internkontroll for å sikre at *disse kravene følges*.

Utdanningsdirektoratet kan fatte vedtak om at barnehagen skal betale tilskudd tilbake til kommunen dersom barnehagen har brutt bestemmelser i § 20 *andre ledd andre punktum eller* kapittel V med forskrifter.

Kommunen skal få mulighet til å uttale seg før Utdanningsdirektoratet fatter vedtak etter andre, tredje eller fjerde ledd. Utdanningsdirektoratets vedtak skal sendes kommunen til orientering.

Foreldrerådet skal få mulighet til å uttale seg før Utdanningsdirektoratet fatter vedtak om stenging.

Barnehagen skal uten hinder av taushetsplikt legge frem alle opplysninger som Utdanningsdirektoratet trenger for å føre tilsyn. Dersom Utdanningsdirektoratet i forbindelse med gjennomføring av tilsyn har behov for opplysninger fra *eieren* eller eierens nærstående, skal Utdanningsdirektoratet ha tilgang til slike opplysninger. Barnehagen skal gi Utdanningsdirektoratet adgang til barnehagens lokaler.

Dersom Utdanningsdirektoratet i forbindelse med gjennomføring av tilsyn har behov for opplysninger fra barnehagens regnskapsfører, revisor eller bank, skal Utdanningsdirektoratet få tilgang til slike opplysninger, med unntak av det som regnes som opplysninger om noens personlige forhold etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1.

II

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. De ulike bestemmelsene kan settes i kraft til forskjellig tid.

B

I

Stortinget ber regjeringen i forskrift fastsette tre sjablonger for beregninger av pensjonstilskudd til private barnehager, hvorav en av sjablongene representerer bransjestandard.

II

Stortinget ber regjeringen legge opp til at søknadsordningen beskrevet i Prop. 138 L (2024–2025) ikke skal være tidsavgrenset, og at ordningen evalueres etter tre år.

III

Stortinget ber regjeringen innføre en ny søknadsordning for pensjonstilskudd for private barnehager. Søknadsordningen må være forutsigbar, med tydelig regelverk, ha et rimelig tak og være utformet slik at barnehagene får dekket dokumenterte pensjonskostnader. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en konkretisering av modellen.

IV

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til hvordan søknadsordningen for pensjonstilskudd for private barnehager kan bidra til å kompensere barnehager for midlertidige høye utgifter i enkeltår, eksempelvis i forbindelse med innføring av AFP.

V

Stortinget ber regjeringen gjøre en helhetlig vurdering av treffsikkerheten i tilskudd til eiendom og private barnehagers eiendomskostnader og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Vurderingen skal gjøres i lys av nytt tallgrunnlag og erfaringene med nytt eiendomstilskudd, den mulige ordningen for støtte til rehabilitering av barnehagebygg samt øvrige endringer i tilskuddsregelverket.

VI

Stortinget ber regjeringen utrede en ordning for at private barnehager skal kunne få støtte til rehabilitering av barnehagebygg, i form av låneordning i Husbanken eller andre innretninger som vil oppfylle det samme formålet. Ordningen skal legge vekt på behovet til små og ideelle barnehager. Utredningen må gjøre rede for eventuell statsstøtteproblematikk og behov for krav knyttet til salg av barnehagebygg det er mottatt støtte til.

VII

Stortinget ber regjeringen i arbeidet med mer treffsikre vurderinger av eiendomskostnader for private barnehager vurdere om det er behov for en egen regel om bruk av tilskudd til eiendomskostnader, og hvordan denne eventuelt kan utformes slik at den treffer formålet med reguleringen.

VIII

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan det kan tas ytterligere hensyn til barn med særskilte behov ved opptak, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

IX

Stortinget ber regjeringen utrede om det er behov for å stille ytterligere krav til definisjonen av ideelle barnehager for at den skal virke etter intensjonen, herunder om det må stilles krav til andre ledd i organisasjonen hvis en ideell barnehage er del av et konsern eller eierstruktur.

X

Stortinget ber regjeringen vurdere om forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager § 8 fjerde ledd andre punktum bør endres, slik at kommunen ikke har anledning til å legge et annet barnetall til grunn, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 27. mai 2025

Hege Bae Nyholt

leder

Elise Waagen

ordfører

Kunnskapsministeren

Stortingets presidentskap
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
25/2939-

Dato
26. mai 2025

Rettebrev til Stortinget - Prop. 138 L (2024-2025)

Jeg viser til Prop. 138 L (2024-2025) om endringer i barnehageloven (styring og finansiering av barnehagesektoren), oversendt Stortinget 25. april 2025.

I forslaget til lovvedtak punkt I om endringer i barnehageloven har det blitt en lovteknisk feil i forslaget til § 56 nytt åttende ledd.

I omtalen i lovproposisjonen og merknaden til forslaget til § 56 nytt åttende ledd er det presisert at bestemmelsen ikke gir hjemmel for å be om opplysninger om noens personlige forhold etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1, men grunnet en inkurie følger ikke dette av lovforslaget. I lovforslaget står det at dersom Utdanningsdirektoratet i forbindelse med gjennomføring av tilsyn har behov for opplysninger fra barnehagens regnskapsfører, revisor eller bank, skal Utdanningsdirektoratet få tilgang til slike opplysninger uten hinder av taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2. Den lovtekniske feilen ligger i at de aktuelle aktørene ikke har taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1, hvilket betyr at de etter ordlyden i lovforslaget vil ha plikt til å dele opplysninger om noens personlige forhold.

Det korrekte er at dersom Utdanningsdirektoratet i forbindelse med gjennomføring av tilsyn har behov for opplysninger fra barnehagens regnskapsfører, revisor eller bank, skal Utdanningsdirektoratet få tilgang til slike opplysninger, med unntak av det som regnes som opplysninger om noens personlige forhold etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1.

På bakgrunn av det ovennevnte, blir følgende lovforslag riktig:

§ 56 Utdanningsdirektoratets tilsyn med økonomiske forhold i private barnehager

Utdanningsdirektoratet fører tilsyn med at de private barnehagene drives i samsvar med bestemmelsene i § 20 andre ledd andre punktum, kapittel V med forskrifter og § 9 om internkontroll for å sikre at *disse kravene følges*.

Utdanningsdirektoratet kan gi pålegg til barnehagen om å rette ulovlige forhold. Hvis fristen for å etterkomme pålegget ikke overholdes eller forholdet ikke lar seg rette, kan Utdanningsdirektoratet fatte vedtak om tidsbegrenset eller varig stenging av barnehagen.

Utdanningsdirektoratet kan fatte vedtak om at tilskudd til barnehagen skal holdes tilbake *eller reduseres* dersom barnehagen har brutt bestemmelser i § 20 *andre ledd andre punktum*, kapittel V med forskrifter eller § 9 om internkontroll for å sikre at *disse kravene følges*.

Utdanningsdirektoratet kan fatte vedtak om at barnehagen skal betale tilskudd tilbake til kommunen dersom barnehagen har brutt bestemmelser i § 20 *andre ledd andre punktum* eller kapittel V med forskrifter.

Kommunen skal få mulighet til å uttale seg før Utdanningsdirektoratet fatter vedtak etter andre, tredje eller fjerde ledd. Utdanningsdirektoratets vedtak skal sendes kommunen til orientering.

Foreldrerådet skal få mulighet til å uttale seg før Utdanningsdirektoratet fatter vedtak om stenging.

Barnehagen skal uten hinder av taushetsplikt legge frem alle opplysninger som Utdanningsdirektoratet trenger for å føre tilsyn. Dersom Utdanningsdirektoratet i forbindelse med gjennomføring av tilsyn har behov for opplysninger fra *eieren* eller *eierens* nærstående, skal Utdanningsdirektoratet ha tilgang til slike opplysninger. Barnehagen skal gi Utdanningsdirektoratet adgang til barnehagens lokaler.

Dersom Utdanningsdirektoratet i forbindelse med gjennomføring av tilsyn har behov for opplysninger fra barnehagens regnskapsfører, revisor eller bank, skal Utdanningsdirektoratet få tilgang til slike opplysninger, med unntak av det som regnes som opplysninger om noens personlige forhold etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1.

Jeg anmoder om at utdannings- og forskningskomiteen gjøres kjent med det ovennevnte.

Med hilsen

Kari Nessa Nordtun

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur

Kopi

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (Teknisk redaksjon)

Statsministerens kontor

Utdannings- og forskningskomiteen

